

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ, ὑπὸ Ἀλκαίου.
 ΠΟΥΛΤΖΙΝΕΛΟΣ—ΣΩΤΗΡ διήγημα τῶν Χριστου-
 γέννων.
 ΜΑΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΑΙ, ὑπὸ Ν. Μαν-
 τζαβίνου.
 ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ: Ἐνα παραμῦθι.—
 Σκοτωμένοι ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.
 ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ.
 Ἡ ἐπάνοδος, ὑπὸ Α. Γ. Κωνσταντινίδου.
 ΔΕΣΜΗ ΑΛΗΘΕΙΩΝ.
 Σ' ΑΓΑΠΩ, μυθιστόρημα Ι. Μαρού.
 ΝΥΜΦΗΣ ΕΚΛΟΓΗ. διήγημα τοῦ Ὁσμάν.
 ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ: Ἀφρικανικαὶ περιηγήσεις.

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Χριστούγεννα. — Ἐν ἔθιμον μεσαιωνικῶν καλο-
 γήρων. — ὉΒολταίρος τῶν Ὀθωμανῶν. — Αἱ ρυτίδες τοῦ
 προσώπου.

Αἱ ἀπὸ ἡμερῶν ἑορτάσιμοι τῶν ὁσπολείων διακοσμῆ-
 σεις, ἡ ἀπὸ τῆς χθὲς ἔφισ τῶν κρεπωλείων μὲ τοὺς ἐν
 αὐτοῖς κεχρυσωμένους ἀμνοὺς, αἱ ἀπὸ τοῦ λυκαυγοῦς
 τῆς σήμερον κωδωνοκρουσίαι καὶ τὰ πρωῒνά τῶν παιδῶν
 κάλανθα, μοὶ ἐνθυμίζουσι τὴν πρὸ ἐτῶν ἑορτάσιν τῆς
 τόσοσ φαιδρᾶς ἅμα καὶ ἐπιβαλλούσης ἑορτῆς τῆς σήμε-
 ρον ἐν τινὶ ἐπαρχίᾳ τῆς Στερεᾶς ἢ ἀνάμνησις δὲ τῶν
 εὐλαδῶν ἐκείνων κατοίκων οἵτινες, ἀφοῦ ἀπὸ πολλῶν
 ἡδὴ ἡμερῶν προσεδύκων καὶ περιέβαλλον δι' αἴγλης τὴν
 ἄγλιαν ταύτην ἡμέραν, μετέβαινον, ἅμα τῇ ἐπελεύσει
 τῆς, ἀπὸ βαθέος ὄρθρου εἰς τὸν ναὸν μὲ τὰ ἑορταστικά
 τῶν φορέματα, καὶ εἶτα περὶ τὴν μεσημβρίαν, κατόπιν
 μακρᾶς νηστείας, παρεκάθητο περὶ πλουσίαν τράπεζαν
 ἐκάστη οἰκογένεια ἐν μακαρίᾳ εὐδαιμονίᾳ, ἢ ἀνάμνησις,
 εἶπον, τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης μοὶ φέρεῖ
 τὴν σκέψιν ὅτι οἱ τηρήσαντες τὸ σ α ρ α ν τ ἄ μ ε ρ ο ν ,
 οἱ εἰς ἄκρον εὐλαβεῖς, αὐτοὶ εἶνε οἱ εὐτυχεῖς πρὸς οὐς
 ἡ σήμερον ἡμέρα ἐπεφύλαξεν ἵνα ἐπιδείξῃ ὅλα τὰ λαμ-
 πρὰ αὐτῆς θέληγητρα. Διὰ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐξέλιπεν
 ἡδὴ ἀπὸ πολλοῦ ὅ,τι ἀρχαίως ὠραῖον ἐνέκλειεν ἡ ἑορτὴ
 αὕτη, ὡς καὶ εἰς τόσας ἄλλας ἑορτάς συνέθη τοῦτο διὰ
 πολλοὺς παρ' ἡμῖν, μὴ διασωθέντων εἰμὴ μόνων τῶν τύ-
 πων. Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ σήμερον
 ἑορτάζεται θερμῶς παρὰ πάντων, διότι δὲν ὑπάρχει ἄν-
 θρωπος εἰς οὐ τὴν καρδίαν νὰ μὴ ἐγείρῃ αὕτη τόσας ἀ-
 ναμνήσεις, καὶ ὅστις διὰ τοῦτο νὰ μὴ διαπαύσῃ τινας

τῶν ἐν αὐτῇ στιγμῶν ἵνα, ἀνατρέχων εἰς παλαιότερας
 πούλαχιστον ἡμέρας, πανηγυρίσῃ οὕτω ἰδιαζόντως τὴν
 ἄγλιαν ταύτην ἡμέραν.

Ἐπὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων διάφορα περιέρ-
 γα ἔθιμα ἀναφέρονται εἰς χρόνους παλαιότερους, ἐν δὲ
 ἐξ αὐτῶν ἀρκετὰ παράδοξον εἶνε καὶ τὸ κατωτέρω, συμ-
 βαῖνον ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Οἱ Μοναχοὶ τότε, διὰ νὰ καταστήσωσι τερπνοτέραν
 τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, εἰσήγαγον τὰ ἐπὶ τῆς
 γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μυστήρια, ἐν οἷς οὗτοι περιε-
 βάλλοντο φορέματα κωμικὰ ὁ λαὸς τοὺς ἐμιμήθη καὶ
 οὕτω ἡ ἄγλιαν τελετὴν μετετρέπη εἰς τελετὴν τῶν ἀπόκρευ.

Εὐγενεῖς, πολῖται καὶ καλόγηροι προσέλαβον οὕτω
 τὴν συνήθειαν τοῦ μετεμφορῆσαι κατὰ τὴν ἐπέτειον καὶ
 τὴν ἐπαύριον τῶν Χριστουγέννων, μετεμφορῶντο δὲ πρὸ
 πάντων εἰς ἄγρα ζῶα, ἵνα τρομάξωσι τὰς γυναῖκας καὶ
 τὰ παιδιά, καὶ περιέτρεχον οὕτω τὰς ὁδοὺς, κραυγά-
 ζοντες καὶ ρίπτοντες κατὰ τῶν διαβατῶν σφαῖρας ἐν
 μαλλίῳ ἢ δέρματι, ἄς ἀπεκάλουν φ ο ὐ σ κ α ς .

Τὸ ἔθιμον τοῦτο καθηργήθη τῷ 1781 ὑπὸ τῆς Γαλ-
 λικῆς βουλῆς, κηρύξασθαι πρόστιμον ἐξήκοντα ἡμερῶν διὰ
 πάντα ὅστις τοῦ λοιποῦ θὰ ἐθεάτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
 Χριστουγέννων περιφερόμενος ἐν σχήματι ζῶου εἰς τὰς
 ὁδοὺς καὶ ἐκσπενδονίζων φούσικας, ἔστω καὶ ἂν ἦτο οὐ-
 τος καλόγηρος.

Ἀπέκτησαν καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ τὸν Βολταίρον των. Ὁ
 ἐσχάτως παρ' αὐτοῖς ἀποθάνων Ναμὴκ Κεμάλ βέης ἔ-
 λαβε παρὰ τῶν θαυμαστῶν του τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ :
 Βολταίρου τῶν Ὀθωμανῶν, καθὸ διαπρέψας ὡς ποιη-
 τῆς, ὡς ἱστορικὸς, ὡς μυθιστοριογράφος, ὡς δημοσιο-
 γραφος, ὡς κριτικὸς καὶ ὡς μεταφραστῆς.

Ὁ Κεμάλ οὗτος γεννηθεὶς ἐν Τεκίρ Δάχ τῷ 1841,
 ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας παρέσχε δείγματα τῆς μελλούσης
 αὐτοῦ Βολταίρικῆς ἐξοχότητος, συγγράψας ἐν ἡλικίᾳ
 δεκαοκτῶ ἐτῶν τὸ Ἰντι β ἄ χ ἢ Ἱστορίαν τοῦ Ἀλήδην
 περιέχουσαν τὴν ἀπεικόνισιν τῶν μουσουλμανικῶν ἡθῶν.

Κατόπιν συνέγραψε διάφορα δράματα καὶ μυθιστο-
 ρίας κλπ. καὶ τέλος ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 47 ἐτῶν ἀπέ-
 θανε δὲ τόσοσ νέος διότι, ὡς λέγουσιν οἱ βιογράφοι του.

Γέρην βου γιέρ διγιλδέρ,
 δηλαδὴ : ἐπειδὴ ἡ γηίνησφαιρα δὲν ἦτο κατάλληλος
 δι' ἐκεῖνον τόπος διαμονῆς. Εἶνε στίχος ὃν ἔλαβον ἐκ
 τῆς ὑπ' ἐκείνου συγγραφῆς Τ σ ε σ μ ε ἰ .

Εἰς τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν σας, καλὴ μου ἀνα-

γνώστρια, είνε βεβαίως όχι τὰ ἔτη, ἀτινα κἀλλιστα δύνασθε ν' ἀποκρύπτετε, ἀλλ' ἑτερόν τι μὴ ἀποκρυπτόμενον εὐκάλως, αἰ ἐπὶ τοῦ προσώπου ρυτίδες. Αἱ ρυτίδες λοιπὸν αὐτὰ προέρχονται ἐκ δύο αἰτιῶν, 1) Ἐκ γήρατος καὶ 2) Ἐκ διαφόρων ἄλλων λόγων. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐκ γήρατος ρυτίδων οὐδένᾳ λόγον ἔνοῶν νὰ κάμω τόσον εἶσθε ἀκόμη νέα, ὥστε πᾶς λόγος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἦτο ὄλως μάταιος καὶ περιττός. Θὰ περιορισθῶ μόνον νὰ σᾶς δείξω πῶς παράγονται αἱ δευτέρου εἶδους ρυτίδες, καὶ ἡ περιγραφή αὐτῆ θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς συνταγή, διότι αὐτὴν ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν, θὰ γνωρίζετε πῶς κἀλλιον νὰ λάβητε τὰ προφυλακτικὰ σᾶς μέτρα κατὰ τοῦ μισθοῦ καὶ ἀνεξαρτήτου τούτου στίγματος τῆς μορφῆς σας.

Κυρία ἀφορμὴ τῶν δευτέρου εἶδους ρυτίδων εἶνε ἡ ἐσωτερικὴ μας διάθεσις. Παρατηρήσατε τὸν μαθηματικὸν ἐκεῖνον, τὸν ὄνειροπόλον ἢ τὸν ποιητὴν ἐν ἡ στιγμῇ ζητοῦσι τὴν εὐρεσιν προβλήματός τινος ἢ ὁμοιοκαταληξίας τοῦ πρόσωπόν των μένει ἐν ἀκίνησιν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀκίνητοι ἐπίσης καὶ ἀνευ βλέμματος, ἐν ᾧ εἰς ἐναντίας αἱ ὀφθαλμοὶ συσπῶνται ζωνηῶς πρὸς τὴν ρίνα, σκᾶπτουσαι μεταξὺ αὐτῶν βαθεῖαν ρυτίδα. Παρομοίᾳ τοῦ προσώπου σᾶσις, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ βλέμμα κινεῖται περιστροφικῶς καὶ σπινθηροβολεῖ, ἐκφράζει τὴν ὀργὴν ἢ τὸ μῖσος. Ἄν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ συστρέφονται εἰς τὰ πλάγια, κρυπτόμενοι ἐν μέρει ὑπὸ τῶν βλεφαρῶν, ἐνῶ τὸ κάτω χεῖλος χωρεῖ πρὸς τὰ ἔξω, τοῦτο ἐκφράζει τὴν περιφρόνησιν ἢ τὸν σαρκασμὸν. Ὅποτε ἀναζητῶμεν ἀνεμνησθῆναι δι' ἐξέχουσαν ἡμᾶς, ὑψοῦμεν τὰς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ ἔνω καὶ οὕτω ἐπὶ τοῦ μετώπου σχηματίζεται πληθὺς ἐριζοντίων ρυτίδων, ἐὰν δὲ ἡ ἀνεμνησθῆναι αὐτῆ μᾶς φέρῃ τὴν ἐκ τοῦ ἀνεπανορθώτου ἀνίαν, αἰ παρειαὶ καὶ τὸ κάτω, σχηματίζουσαι οὕτω δύο ρυτίδας περὶ τὴν ρίνα, ἢ ρυτίς, δὲ αὐτῆ συγχέουσι ἐπαναλαμβανόμενῃ, θὰ μείνῃ ἐπὶ τέλους ἀνεξαρτήτως. Προλαμβάνετε λοιπὸν ν' ἀποφύγετε αὐτὰς τὰς ρυτίδας, πρὶν ἢ ἡ συχνὴ τῶν ἐπαναληψιῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ μερῶν τοῦ προσώπου ἀποτυπώσῃ πλέον αὐτὰς διὰ παντός.

..

Γαλλίζων τις ἐπαρχιώτης, εἰσαρχόμενος εἰς γυναικεῖον πλοπωλεῖον, ζητεῖ πῖλον διὰ μ α ν τ ᾱ μ α ν.

Ἡ κυρία τοῦ καταστήματος, ἀπασχοληθεῖσα ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τινος ἄλλου, στρέφει κατόπιν πρὸς τὸν πρῶτον.

- Λοιπὸν, κύριε, τί καπέλο ἐζητήσατε;
- Σᾶς εἶπα, κυρία μου, καπέλο διὰ...
- Ἄ, μάλιστα, ἐνθυμούμαι διὰ νταμα.
- Ὅχι δὲ διὰ νταμα... διὰ μκντᾶμα!

Ἄλκατος.

ΠΟΥΛΤΖΙΝΕΛΛΟΣ--ΣΩΤΗΡ

(Διήγημα τῶν Χριστουγέννων.)

Τὴν νύκτα ἐκεῖνην ὁ γηραιὸς Ἰάκωβος εἶδε χρυσᾶ ὄνειρα : πολὺ δὲ πρὸ τῆς αὐγῆς, τῆς παγετώδους αὐγῆς τῶν Χριστουγέννων, ἠγέρθη εὐθυμῶς, ἠνέωξε τὸ παράθυρόν του, παρετήρησε τὸν οὐρανὸν κεκαλυμμένον ἐτι ὑπὸ πυκνῆς πάχνης, ἔπειτα τὴν χεῖρα εἰς τὸ κενόν, καὶ ἀ-

πέκνησε τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων θὰ ἀπολύσῃ λαμπρὸν ἥλιον.

— Καλὰ !—εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον, κλείων τὸ παράθυρον :—θὰ ἦνε λαμπρὰ ἑορτὴ διὰ τὰ παιδιὰ καὶ διὰ τοὺς γονεῖς των !

Ἦναψε τὸ φῶς καὶ μεγάλην φωτιάν εἰς τὴν ἐστίαν, ἔθερμάνθη ὀλίγον, καὶ εἶτα, μετὰ τινος σεβασμοῦ, ἠνέωξε τὸ παλαιὸν ἐρμάριον, ὅπερ ἦτο τὸ ὠραιότερον ἐπιπλὸν τοῦ δωματίου των.

— Θέλω νὰ μ' εὐρουν κομφὸν !—ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν φαιδρῶς.— Ἴδου τὸ γαλάζιον μου φόρεμα, ἐκεῖνο ποῦ ἤρσασκε τόσῳ εἰς τὴν Μαριάνθη... Ἴδου τὰ βελουδένια μου πανταλόνια... Ἴδου τὸ γελέκο μου τὸ κεντημένον μὲ ἀνθη καὶ τὸν λαϊμοδέτην μου μὲ ταῖς ροῦντες. Ὅταν τὰ παιδιὰ θὰ μὲ ἴδου ἐξω ξυρισμένον, ζωηρὸν, μὲ τὸ πῶδι στερεόν, μὲ τὸ χέρι... ὀλίγον μόνον τρέμον... θὰ μὲ εἰποῦν :—Παπποῦ, δὲν εἶσθε ὀρθόντα ἐτῶν, ἀλλὰ εἰκοσι διὰ τετάρτην φορὰν ! Καὶ ὁ γηραιὸς Ἰάκωβος, μὲ ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς, ἔμειδεν ἐκ χαρᾶς.

II

Οἱ κώδωνες ἀντήχουν φαιδρῶς : ἠκούοντο αἱ πρῶται ἄμαξι, καὶ ἀκτίνες τινὲς ἡλίου ἐγρύσσον ἤδη τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλοτέρων μνημείων.

Ὁ Ἰάκωβος ἦτο ἐτοιμὸς. Ἦτο ἐτοιμὸς, ὁ γηραιὸς Ἰάκωβος : καλῶς ἐξυρισμένος, καλῶς ἐνδεδυμένος, κουμπωμένος μέχρι τοῦ λαιμοῦ.

Ὁρθίος, μειδιών πρὸς ἑαυτὸν, παρετήρει—ἐν ἀρχαίῳ τινὶ κατόπτρῳ—τὸ πεπαλαιωμένον σурμοῦ ἐγδυμα ἐκεῖνο τὸ ὅποσον τῷ ὑπενηθίμει τὰς εὐτυχιστέρας αὐτοῦ ἡμέρας.

Εἶπεν ἀγαπήσει, ὁ γηραιὸς Ἰάκωβος, καὶ τὸ ἐνεθυμειτο.

Ἠγάπησε τὴν προσφιλῆ του Μαριάνθη, τὴν πτωχὴν του μακαρίτιδα, ὅπως τὴν ἐκάλει, ἦτις ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐκοιμᾶτο ἤδη ἐν τῷ νεκροταφείῳ.

Κατ' ἔτος, τὴν ἐπέτειον τῆς ἑορτῆς τῆς, ὁ Ἰάκωβος ἔφερεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς συζύγου του δύο μικρὰς ροδάς, ἃς ἐπεριποιεῖτο ὅλον τὸ ἔτος μετὰ πατρικῆς τρυφερότητος.

Τὴν ἠγάπησε, τὴν Μαγδαληνὴν, τὴν μόνην αὐτοῦ θυγατέρα, ἀποθνοῦσαν εἰς ἡλικίαν εἰκοσι μόλις ἐτῶν, ἐνῶ ἐγένετο μήτηρ ἕνα μόνον μῆνα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς.

Τότε ἔφερε ὄλην τὴν ἀγάπην του ἐπὶ τὴν Ἰωάνναν, τὴν ὀρφανὴν, τὴν ἑγγονὴν του, καλὸν καὶ φρόνιμον κοράσιον : τὴν ἀνέθρεψε, καὶ εἶτα τὴν ὑπάνδρευσε, τὴν ὑπάνδρευσε πολὺ καλῶς.

Οἱ νεαροὶ σύζυγοι κατόικουν μακρὰν, εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον τῆς πόλεως.

Ὁ σύζυγος εἰργάζετο εἰς βιομηχανικὸν τι κατ᾿ἐστιμα : ἡ Ἰωάννα ἦτο σιδηρόστριξ : ἠγαπῶντο, ἦσαν ἡσυχροὶ, οἰκονομικοὶ, ὑγιεῖς πρὸ δέκα δὲ μηνῶν παιδίον, βωμάλιον ὡς ὁ πατὴρ του, ἔκνθον καὶ χαριεν ὡς ἡ μήτηρ, συνεπλήρωσε τὴν εὐτυχίαν των.

III

Ὅτε ἐτελείωσε τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἐνδυμασίας του θαυμασμὸν, ὁ γηραιὸς Ἰάκωβος κατήλθε τὰ πέντε αὐτοῦ πατώματα, ἡσύχως, προφυλακτικῶς, καὶ διηρωθῆθη, ἀγέρωχος ὡς νεανίας, πρὸς τὰς κυριώτερας ἑδούς τῆς πόλεως.

Ἄπο καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκύτταζε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὰ κρύσταλλα τῶν μαγαζείων, καὶ ἐψιθύριζε :

— Ἦθελα νὰ κάμω εἰς τὸν βαπτιστικὸν μου μίαν σπουδαίαν ἐκπλήξιν ! Ἔϊνε τόσῳ ὠραῖον τὸ παιδί τῆς Ἰωάννας μου ! Δὲν εἶνε ἀκόμη δέκα μηνῶν καὶ κελᾶδὲ ἄν πουλακι. Λέγουν ὅτι μὲ ὀμοιάζει : ἐγὼ παλιν εὐρίσκω ὅτι ἔχει τὰ μακτὰ τῆς μακαρίτιδος μου, ἴσως ὀλιγότερον μαῦρα, ἀλλὰ δὲν πειραζει... εἶνε πολὺ ὠραῖον, πραγματι !

Ἦδη τὰ ὑελώματα τῶν μαγαζείων ἦσαν πλήρη παιγνίων, βιβλίων κομφῶς δεδεμένων, γλυκυσματων, πλαγγόνων, καὶ μυρίων ἄλλων κομψοτεχνημάτων.

Ὁ Ἰάκωβος δὲν ἐβραδυε νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν του ἐν μέσῳ τῶν πραγμάτων ἐκείνων.

Γιγαντιαῖος π ο υ λ τ ζ ι ν ἔ λ λ ο ς, κατὰ τὸ ἥμισυ ἐρυθρὸς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ πρασινός, κρεμαμένος ἐκ τῆς κεφαλῆς ἀπὸ τῆς π α ρ α γ κ α ς πλανωδίου ἐμπορίου, ἔμεινε εἰς τὸν ἀέρα μὲ τὴν χρυσήν του ἐσθητικὴν κωδωνίσκων.

Ὁ γέρον ἐσυρεν ἐπανειλημμένως τὸ σχοινίον ἵνα βεβαιώσῃ ὅτι ὁ κωμικὸς ἀπηγγονισμένος ἐχώρευε καὶ ἐτραγῶδει καλὰ, καὶ, εὐχαριστημένος ἐκ τῆς δοκιμῆς, ἠρώτησε τὸν ἔμπορον περὶ τῆς ἀξίας του.

— Δύο φραγκα—ἀπεκρίθη ἡ πτωχὴ γυνὴ, καλύπτουσα διὰ τοῦ ἐπανοφορίου τῆς βρέφος, ὅπερ ἔκραται εἰς τὰς ἀγκάλας.

Ὁ γέρον ἐπλήρωσε χωρὶς νὰ διαπραγματεύσῃται, καὶ παρκαλῆσε τὴν ἔμπορον νὰ περιτυλίξῃ τὸ νευρόσπαστον διὰ φύλλον χαρτοῦ.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ !εἶπεν ἡ νεκρὰ μήτηρ εἶσθε ὁ πρῶτος μουστέρης μου σήμερον.

IV

Εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἀγορᾶς του καὶ ἀυπομονῶν ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῶν φίλων του, ἐπέβη ἀμαθῆς τινός, ἦτις διήρχετο τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην.

Ἦμίσειαν ὦραν βραδύτερον, ὅτε ἀφίχθη, ἠγείρε τὴν κεφαλὴν μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἴδῃ εἰς τὸ παράθυρον τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τῆς Ἰωάννας.

Τὸ παράθυρον ἦτο κλειστόν.

— Τί παραδοξόν ;—ἐσκέθη—σήμερον κάμνει κρῖς, καὶ ἦλθον ἐνωρίτερα τοῦ συνήθους.

Ἀνῆλθε, μετὰ τινος κόπου, μέχρι τοῦ ἔκτου πατώματος, ἐνθα κατόκει ἡ προσφιλεῖς μικρὰ οἰκογένεια, καὶ ἔστη πρὸ τῆς θύρας τῆς πενιχρᾶς κατοικίας.

Ἀφῆνης ἀπαίσια τις προκίσθησις ἐσπαράξε τὴν καρδίαν του.

Δὲν ἦκουε τοὺς ἀργυροχόους γέλωτας τοῦ παιδός, οὔτε τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῆς Ἰωάννας του.

Ἐκρούσε τὴν θύραν μετὰ τριμύσης χειρός.

Ἡ Ἰωάννα ἠνέωξε καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γέροντος, κλαίουσα.

Ὁ γέρον εἶδε τὸ παιδίον, κείμενον ἐν τῇ μικρᾷ του κλίνῃ, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀποκρυσταλλωμένους, τὰ χεῖλη ὠχρὰ, ἀκίνητον ἤδη ὡς πτώμα.

— Θεὸ μου !—ἐτραύλισε.— Διατί δὲν μὲ πέρνεις ἐμένα :... Ἀλλὰ τί συνέβη, Ἰωάννα ;

— Πρὸ τινῶν ἡμερῶν τὸ παιδί ἦτον ὀλίγο κακοδιαθετό : προχθὲς τὸ εἶχες φοβερὰ θέρμη, καὶ ἀπὸ τότε ἐγειροτέρειε παντοῦτε...—

— Ποῦ εἶνε ὁ ἄνδρας σου ;

— Ἐπῆγες διὰ τὸν ἱατρὸν. Ἔτσι πούλαχιστον εἶπε, διότι ἐγὼ νομίζω...—

- Τί νομίζεις, κόρη μου ;
- Ὅτι ἐβγήκε διὰ νὰ μὴ τὸ ἴδῃ ν' ἀποθανῇ !...
- Ἀλλὰ ὁ ἱατρὸς δὲν ἦλθεν ἀκόμη ;
- Ναι : καὶ μάλιστα, χθὲς τὴν νύκτα, ἔμεινεν ἐδῶ δύο ὥρας.

— Τί εἶπε ;

— Δὲν μᾶς ἐκρυψε ὅτι τὸ παιδί μας κινδυνεῖ... Ὅταν ἐφυγε, διέταξε τοῦτο τὸ ἱατρικὸ τὸ ὅποσον τὸ παιδί δὲν θέλει νὰ παρῇ... δὲν θέλει !... Καὶ λέγουν ὅτι αὐτὸ τὸ ἱατρικὸ δύναται νὰ τὸ σώσῃ !... Παιδί μου, ἀγγελέ μου... Κύτταξέ με ! Κύτταξε τὴν μητεροῦλα σου !... Ἐγὼ γελῶ !...

Καὶ ἐγέλα, ἡ δυστυχῆς ! Ἐγέλα... Καὶ οἱ ὀδόντες τῆς ἐτριζον... Ἀπέσπα τὴν κόμην τῆς... ἀλλὰ ἐγέλα !

Τὸ θέαμα ἦτο σπαραξικαρδίον. Ὁ μικρὸς, παντοῦτε ὠχρότερος, μὲ τὸ στόμα ἀνοικτόν, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀπλανεῖς, δὲν ἔλεγε τίποτε, δὲν ἔδλεπε τίποτε...—

A

Λαμπρὰ ἀκτὶς ἡλίου διέσχισε, τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην, τὰ παραπετασματα τοῦ παραθύρου, περιβαλλουσα διὰ χρυσῆς ἀκτινοβολίας τὴν πολίαν κόμην τοῦ ὀδοχονοῦτιδος καὶ τὴν ξανθὴν κεφαλὴν τοῦ παιδός.

Τὸ παιδίον, θαμβωθὲν ὑπὸ τοῦ φωτός, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς.

Γουνοπετῆς παρὰ τὴν κλίνην, τὰς χεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας, ὁ ἀγαθὸς γέρον ἐκλαυσεν ἐπὶ μακρόν.

Ἀφῆνης ἐνεθυμήθη τὴν ἔμπορον τῶν παιγνίων, ἦτις τῷ εἶπεν : « Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογήσῃ ! » καὶ τῷ ἐπῆλθε παραδοξὸς τις ἰδέα.

— Ἰωάννα !—εἶπεν εἰς τὴν ἐγγονὴν του, δεικνύων αὐτῇ τὸ ἱατρικόν :— ἃς δοκιμασωμεν παλιν, ἃς δοκιμασωμεν καὶ οἱ δύο μας !

Ἐνῶ δὲ ἡ μήτηρ ἀνηγείρετο, φέρουσα τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδός, ὁ Ἰάκωβος ἠνέωξε ταχέως τὸ δέμα ὅπερ ἔκαμει ὁ ἔμπορος, καὶ ἐκρέμασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ δισεγγόνου του τὸν μέγαν π ο υ λ τ ζ ι ν ἔ λ λ ο ν μὲ τὰ χρυσοῦν κόκκινον-πρασινὸν φόρεμα.

Ἐκ τοῦ κρότου τῶν κωδωνίσκων, ὁ μικρὸς ἀσθενῆς ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, σιγά,σιγά... τοὺς ἔκλεισεν ἐπὶ τινὰ λεπτα... εἶτα τοὺς ἠνέωξε παλιν.

— Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι θὰ γελασῇ ;—ἠρώτησεν ὁ γέρον. — Τὸ πρόσωπόν του δὲν σοῦ φαίνεται ὀλιγώτερον ὠχρὸν, κόρη μου ;...

— Ναι, ναι...—

Ὁ Ἰάκωβος ἐσυρεν ἐπανειλημμένως τὸ σχοινίον, καὶ ὁ ἀστεῖος π ο υ λ τ ζ ι ν ἔ λ λ ο ς ἐτίναξε τὰ κωδωνίσκους του ἄν θεμιτοισμένους.

Ἦ τοῦ θαύματος ! ὡ τῆς ἐκπλήξεως !... Τὸ παιδίον ἔτεινε τὰς μικρὰς του χεῖρας ἵνα λάβῃ τὸ νευρόσπαστον.

— Δοκίμασε τώρα ! εἶπεν ὁ γέρον εἰς τὴν Ἰωάνναν.

Ἡ δυστυχῆς μήτηρ ἐπλησίασεν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ παιδός τὸ τοσαυτὸ ἀπορριφθὲν ἱατρικόν... ὁ ἀσθενῆς, ἀσυνειδήτως, μηχανικῶς ἀπασχολούμενος ὑπὸ τοῦ π ο υ λ τ ζ ι ν ἔ λ λ ο υ, τὸ ἔπιεν ἀνευ μορφομακρῶν μέχρι τελευταίας σταγόνος.

Ὁ γέρον, θακρῶν ἐκ χαρᾶς, ἐτραγῶδει ἐπιπῆν τινὰ τῆς Μαριάνθης του.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὸ παιδίον ἐμειδίασε : οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνεζωκυρώθησαν, αἱ δὲ παρειαὶ του ἐπορφρωθήσαν ἑλαφρῶς.

Δύο ὥρας βραδύτερον, ὅτε ὁ σύζυγος τῆς Ἰωάννας,

ἐν φρικτῇ ἀγωνίᾳ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου δὲν ἐπίστευε νὰ εὕρῃ πλέον εἰμὴ πτώμα, εἶδε τὸν ἀγαθὸν Ἰακώβον ἀκόμη γονυκλινη... Ἐτραγώδει τὴν ἐπωδὴν τῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν καὶ ἐλίχνιζεν, ἐνηγκαλισμένους ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ προσκεφαλαίου, τὸ παιδίον ἐν ἀναρρώσει καὶ τὸν σωτήρα του, τὸν κόκκινοπρασινὸν π ο υ λ τ ζ ι ν ἑ λ λ ο ν !

ΤΕΛΟΣ

ΜΑΣΣΑΛΙΑ ΚΑΙ ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΑΙ

(Ἀναγνωσθὲν ἐν τῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῶ»
ὑπὸ τοῦ κ. Νικ. Γ. Μαντζαβίνου.)

Οὐχὶ μόνον ὁμῶς ἐν ταῖς διασκεδάσεσιν οἱ Μασσαλιῶται συνοδεύονται ὑπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν. Τὸ χρηματιστήριον τῆς πόλεως ταύτης γέμει πολλῶν ἑκατοντάδων τοιούτων νεανιῶν οἵτινες ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἀκούονται εἰς τὰ τοῦ ἐμπορίου κατανοῦν ἐπὶ τέλους νὰ μαθάνωσιν ἐξαιρέτως τὴν ἐργασίαν τῶν καὶ τὸ πῶς κερδίζεται τὸ χρῆμα. Τὸ χρῆμα, ὁ πλοῦτος ! Ἴδου τὸ ὄνειρον παντὸς Μασσαλιώτου, πατρὸς καὶ υἱοῦ. Καὶ ἐπαληθεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ὄνειρόν τῶν τοῦτο, καὶ ζητοῦσι νὰ τὸ ἐπαληθεύωσιν ἐν ὄσῳ ζωῶν.

Φυσικὴ συνέπεια τῆς καθόλου κοινωνικῆς ταύτης τάσεως εἶνε ἡ κοινωνικὴ βαθμὶς ἐφ' ἧς θέτουν ἕκαστον συμπατριώτην του ἔχοντας πάντοτε ὡς μέτρον τὸν πλοῦτον. Δὲν ἐρωτῶσιν ἀπὸ ποῦ κατάγεται ἡ ποῖον τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δεῖνος, ἀλλὰ ποῖα ἡ περιουσία του. Ἐχετε χρυσόν, ἔχετε τὰ πάντα. Προκειμένου δὲ περὶ ἐξόχου τινὸς πολιτικοῦ, ἐπιστήμονος ἢ φιλολόγου, τότε μόνον θὰ ἐνθουσιασθῇ ὁ Μασσαλιώτης, ὅταν σὺν ταῖς ἀλλαις ἰδιότησι συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ πλοῦτος. Ἦκουσα σοφὸν τινὰ Μασσαλιώτην λέγοντα περὶ πεπαιδευμένου τινὸς οὔτινος ἐξῆρην ἕτερος τὰς πνευματικῆς γνώσεις: Τὶ τὰ θέλεις καλὰ εἶν' αὐτὰ ἀλλὰ τὰ φωνήεντα εἶναι ὁ παρας, ὁ λα τ' ἀλλὰ εἶναι σύμφωνα.» Ἀρχαιότερος λοιπὸν ἀριστοκράτης ἐν Μασσαλίᾳ θεωρεῖται ὁ δυνάμενος νὰ ἐπιδείξῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν μεγαλειότερον ἀριθμὸν ναπολεονίων.

Καὶ ἐνῶ τὰ ἄρρενα τέκνα ῥίπτονται εἰς τὴν τύρην τοῦ κόσμου καὶ τὸν θόρυβον τῆς ζωῆς νεώτατα, ἐξ ἐναντίας διὰ τὰς κορασιδας ἰδιαίτερα δίδεται φροντίς καὶ ἐπιμέλεια καὶ ἐντελῶς διάφορος ἀνατροφή. Ἡ κόρη οφείλει ν' ἀγνοῇ ὅτι ὁ νέος ἀδελφός τῆς γινώσκει κατὰ βιάθος πρὸ πολλοῦ. Οὐδέποτε θὰ ἴδῃτε ἐν τοῖς θεάτροις, εἴτε χειμερινοῖς εἴτε θερινοῖς, κόρην καλῆς ἀνατροφῆς ἀπολαμβάνουσαν τὰ νάματα τῆς μουσικῆς τοῦ Βοκκαίου ἢ τῆς Περιόλης καὶ οὐδέποτε πατὴρ, ὅσον Μασσαλιώτης καὶ ἂν ἦναι, θὰ ὀδηγήσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς

δράματα ἢ τραγωδίας ἂν προηγουμένως δὲν γνωρίζῃ καλῶς τὸ διδαχθέν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Μασσαλιῶται πολὺ ὀλίγον καταγίνονται εἰς ἀνάγνωσιν τοιούτων ἔργων καὶ συνεπῶς ἀγνοοῦσιν αὐτὰ, διὰ τοῦτο καὶ σπανίως ὀδηγοῦσι τὰς θυγατέρας του εἰς ἐτέρας θεατρικὰς ἐσπερίδας ἐκτὸς τῶν τοῦ Μελοδράματος ἢ κωμικοῦ Μελοδράματος.

Ἄλλ' ἂν παρκάμψωμεν τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἐξετάσωμεν τὸν Μασσαλιώτην ὡς πολίτην, πάλιν τὰ γενικὰ φαινόμενα τοῦ πρωτοτύπου χαρακτήρος τῶν θέλουσι ἀναλάμψει. Οἱ Μασσαλιῶται εἶνε φθσει πατριῶται, εὐφάνταστοι ὡς εἶνε φαντάζονται τὴν πατρίδα τῶν, καὶ ἔχουσι μέγα δίκαιον—ὡς κοινὴν μητέρα ἦν ἐννοοῦσι νὰ ὑπερασπίσωσι κατὰ παντὸς καὶ μέχρι τῆς τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματός τῶν. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων διαπύρων αἰσθημάτων εὐρισκόμενοι, ταλαντεύονται σπουδαίως καὶ οὐχὶ ἄπαξ προὔτιμησαν, —διὰ λόγους οὐς περιττὸν ν' ἀναλύσω ἐνταῦθα,—τὴν οἰκογένειάν τῶν. Ὁ πρῶτος τυχῶν δημοκόπος ὁ γνωρίζων νὰ ἐγγίσῃ τὰς δύο εὐαισθητοὺς ταύτας χορδὰς, δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἀποτελέσματα ἀνεπίστα, —δύναται νὰ παρασύρῃ τὸν Μασσαλιώτην ἔχλον εἰς πράξεις ἄς ἕκατον τρανοὶ ρήτορες δὲν θὰ κατώρθουν ἐν τῷ βορείῳ Γαλλίᾳ. Εὐτυχῶς τὸ ἐνστικτὸν τοῦ σεβασμοῦ τῶν νόμων εἶνε τόσον ἀνεπτυγμένον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ροδανῶ, ὥστε ἡ θεὰ ὀλιγίστων ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων φέρει νηνεμίαν καὶ εἰς τὰ πλέον τρικυμιώδη πᾶθῃ. Ἀπεχθάνονται τὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν ἀπεχθάνονται τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον αὐτὴ προμηγύεται ἰσχυροτέρα. Αἱ διαδηλώσεις τῶν ἔθην δὲν ἔχουσι μεγάλην σημασίαν, οὔτε προσέχουσι πρὸς ταύτας οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τοῦ μεγάλου τούτου Κράτους, ἀλλ' οὔτε ἡ τοπικὴ ἀστυνομία εὐρίσκειται εἰς δύσκολον θέσιν πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς τάξεως.

Ἐκτὸς ὁμῶς τῶν συχνῶν τούτων λαϊκῶν ἐξεγέρσεων τῶν παραγομένων ἐκ κομματικῶν παθῶν, συνέδησαν βεβαίως καὶ πατριωτικαὶ διαδηλώσεις. Ἐν τῇ βορείῳ Γαλλίᾳ καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ ἀπέδησαν εἰς ἀποτελέσματα ἄξιον ἀναγραφῆς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς χώρας. Αἱ ἐν Μασσαλίᾳ ἠγέρθησαν θορυβωδέσταται, προσημιζουσαι δρᾶσιν καὶ δρᾶσιν μεγάλην δυστυχῶς ὁμῶς καὶ πάλιν ἢ χορδὴ τῆς οἰκογενείας ὑπερίσχυεν. Οὕτω, τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν δεινὴν θέσιν τῆς Γαλλίας, εἰς ἣν τὴν ἔρριψεν ἡ τοῦ ἀτυχῆς πολέμου συμφορὰ, καὶ τίς ἀγνοεῖ τὴν ἔκτακτον ἀνδρίαν καὶ αὐταπάρνησιν τῶν ἐν Παρισίοις πολιτοκουμένων; Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν ἡμυρία παραδείγματα ἐθελοθυσίας, ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ καὶ ἀνδρείας δικαιούνται ν' ἀναγράφωσιν ἐν χρυσαῖς σελίσιν οἱ Βόρρειοι Γάλλοι, οἱ Μασσαλιῶται εὐρεθέντες καὶ πάλιν πρὸ τῶν αἰώνων δύο ἀπέφρων αἰσθημάτων, ἐταλαντεύθησαν ἐπὶ πολλὸν χρόνον, τέλος, πρὸς στιγμὴν, ὑπερίσχυεν ἡ πατρίς καὶ δὴ συναχθέντες καὶ ἐνθουσιασθέντες ἐν κοινῷ, ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως νὰ διοργανώσωσι στρατικὴν καὶ νὰ σπεύσωσι πρὸς λύσιν τῆς πολιτορίας τῶν Παρισίων. Ἀποχαρτετισμοὶ λοιπὸν σπαρταξοκάρδιοι,

ζητωκραυγαὶ μέχρι θαυρῶν· αἱ γυναῖκες ἠσπάζοντο τὰ γόνατα τῶν ἡρώων, οἱ γέροντες ἐνεθυμοῦντο τὴν γενναίαν νεότητά τῶν καὶ ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐβρόντα ἢ πόλις καὶ ἔρραινε δι' ἀνθέων τὴν ἀπερχομένην, πρὸς λύσιν τῆς πολιτορίας, ἐθνοφυλακῆν. Ἀλλὰ μέλις ἐξῆλθεν τῆς πόλεως ἐκεῖνοι οἱ μαχηταὶ καὶ εὐθύς ἢ ἐτέρα χορδὴ, ἢ πλέον εὐαίσθητος, ἤρχισε νὰ ἤχῃ τοσοῦτον ὥστε ἐπανήλθον πάντες πρὸς τὴν πόλιν εἴτε καθ' ὁμάδας εἴτε καὶ εἰς ἕκαστος κατὰ μόνος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ἐθνικοῦ πολεμικοῦ παιῶνος τῆς Γαλλίας ἢ «Marseillaise» τὸ λαμπρὸν τοῦτο θούριον ἄσκη τὸ ἐνθουσιαστικὸν τοσάκις τὴν γαλλικὴν στρατιάν, τὸ αἰσθηλατῆσαν τοὺς ἐπαναστάτας τοῦ 1830 καὶ τοῦ 1848, δὲν κλεῖται οὕτω ἐκ νίκης τινὸς μασσαλιωτικῆς ἢ χάριν ἐτέρου τινὸς παρεμπεροῦς ὑψηλοῦ γεγονότος. Παντάσπιν. Ὁ τοσοῦτον ἐπιτυχῆς πολεμικὸς οὗτος παιῶν ὁ στιχοῦργηθεὶς καὶ μελοποιηθεὶς ἐν μιᾷ νυκτί κατὰ τὸ 1792, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κηρύξεως τοῦ Γαλλοκρατικοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιώδους νέου Rouget de Montat μικρᾶς τινὸς πόλεως τῆς Δυτικῆς Γαλλίας, πολὺ μακρὰν τῆς Μασσαλίας ἀπεχούσης—κλεῖται «Marseillaise» διὰ τὸν λόγον ὅτι τὴν 10ην Ἀυγούστου τοῦ 1792 ὁ «λόγος τῶν συμμαχῶν» ὡς ἐκκεῖται, ἐκ μασσαλιωτῶν συγκεῖμενος καὶ κληθεὶς ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῶν Ἰακωβίνων, τῶν συνομητῶν τῆς βασιλείας, ἀνέμελψεν αὐτὸν ἐνθουσιώδως ὅτε ἐφόρμα πρὸς κατάληψιν τοῦ Κεραμικοῦ. Εἶνε γνωστὸν ὁμῶς ὅτι οἱ Μασσαλιῶται ἐκεῖνοι, καίτοι ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς θείας ἐκείνης μολπῆς, κατετροπώθησαν οἰκτρῶς ὑπὸ τῶν ἐν τῷ Κεραμικῷ ἐγκεκλεισμένων Ἑλβετῶν φρουρῶν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Μασσαλίαν κακῶς ἀφοῦ ἐνέσπειραν τὸν τρόμον εἰς τοὺς ἀδυνάτους χωρικοὺς κατὰ τὴν ἐπάνοδόν τῶν.—Ὡς πικρὰ ὁμῶς εἰρωνία τὸ θούριον τοῦτο, ἀντὶ νὰ φέρῃ ἕτερον ὄνομα, ἐκλήθη «Μασσαλιώτις» καὶ θὰ μείνῃ «Μασσαλιώτις» εἰς αἶωνα τὸν ἅπαντα.

Ὡς ἐκλογεὺς ὁμῶς ὁ Μασσαλιώτης παρουσιάζει ποικίλας φάσεις. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ψηφοφορίας, εἴτε βουλευτικῆς εἴτε δημοτικῆς εἴτε νομαρχιακῆς, θὰ ἴδῃτε εἰς τὰ καφνεῖα τοὺς πλείστους φέροντας ἐν χερσὶ τὸ ἐρυθροῦν δελτάριον τοῦ ἐκλογέως, ὑπερηφάνους, ἐσκεμμένους καὶ σοβαροῦς, —διότι πρόκειται, βλέπετε, περὶ τῶν ὑψίστων συμφερόντων τοῦ ἔθνους,—μὴτε καταδεχομένους καὶ νὰ σὰς ἀτενίσωσιν ἀλλὰ προσπαθοῦντας μόνον, κατὰ συγκατάθεσιν, νὰ ἐπιδείξωσι τὸ ἐρυθροῦν δελτάριόν τῶν, ἀτενίζοντες μελαγχολικῶς τὴν περίεξ φύσιν. Ὁ θεώμενος τοὺς σοβαροὺς ἐκείνους ἄνδρας, τοὺς λησμονοῦντας τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ἡμέραν, τὰς ἀμιμήτους συνδιαλέξεις τῶν, πείθεται ὅτι θὰ πέμψωσιν ἀντιπροσώπους τοὺς συντηρητικωτέρους τοῦλάχιστον τῶν συμπατριωτῶν τῶν. Εἶνε ὁμῶς σφάλμα. Οἱ ἐρυθροὶ ριζοσπάστῃς τῆς «Ἀκρας Ἀριστερίας» ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ ἀριθμοῦν οὐκ ὀλίγους Μασσαλιώτας, ἐσχάτως μάλιστα ἐπεμψαν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ἕνα κοι-

νωניתῆν ἐκ τῶν λίαν διακριθέντων κατὰ τὴν Commune τῷ 1872 ἐν Παρισίοις, τὸν Κύριον Πιάτ.

Κοινωνικῶς, οἱ Μασσαλιῶται διακρίνονται διὰ τὴν ἀξέπαινον αὐτῶν κλίσιν πρὸς ἀποταμίευσιν ἢ οἰκονομία εἶναι συμφορῆς αὐτοῖς καὶ ἐννοοῦσι νὰ πλουτῶσιν οὐχὶ μόνον αὐτοὶ ἀλλὰ καὶ ὁ Δημῶς τῶν. Πρὸ ὀλίγων μάλιστα ἐτῶν ὅποτε ἡ πρόην Αὐτοκράτειρα Εὐγενία ἐξήτησε νὰ τῇ ἀποδοθῇ τὸ μέγαρόν τῆς, —τὸ λαμπρότερον ἐν Μασσαλίᾳ, ἀξίας πέντε περίπου ἑκατομμυρίων φράγκων— ὅπερ ὁ Δημῶς κατέλαβε κατὰ τὸ 1872 καὶ κατέχε παρανόμως, οἱ Μασσαλιῶται ἐξανέστησαν καὶ ἀγῶν ἠγέρθη δικαστικὸς ἀπολήξας ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατορίας ἧτις ἠναγκάσθη νὰ παλαίσῃ καὶ μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου. Οἱ Μασσαλιῶται εὐρίσκοντο ἐν ἀπελιπίσῃ, ἀλλὰ πῶς ἢ ἐκπληξίς τῶν, ὅτε ἀνέγνωσαν ἐπιστολὴν δημοσιευθεῖσαν, δι' ἧς ἡ πρόην Αὐτοκράτειρα δωρεῖ τῷ Δημῷ τῆς Μασσαλίας τὸ περι οὐ ὁ λόγος μέγαρόν τῆς ἀνάλυμάνουσα μάλιστα καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ἀνερχομένων εἰς ὄχι εὐκαταφρόνητον ποσόν. Ἀρίνω πλέον εἰς ὑμᾶς νὰ ὑποθέσῃτε τὰς φαντασιώδεις διηγήσεις αἰτινας ἐκυκλοφόρησαν συνεπεῖα τοῦ γενναίου τούτου τῆς Ἀνάστης μαθήματος.

Τὸ ἐμπόριον ἀφῆρπασε πᾶσαν ἱκανὰ πνευματικῆς ζωῆς, καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ τὸν πλοῦτον τῶν οἰκούντων τὴν μεγαλοῦπολιν ταύτην. Ἐν τοῖς θεάτροις καὶ μετὰ τὸ πέρας δραματικῆς σκηνῆς ἢ μουσικῆς συμφωνίας, θ' ἀκούσῃτε ἀμέσως τοὺς παρακαθημένους συνομιλοῦντας περὶ τῆς τιμῆς τῶν καλαμποκιῶν, τοῦ σίτου, ἢ τῆς βράντας καὶ προσέχοντας μόνον ἐπὶ τὸν θετικόν τι ζήτημα ἀναπτύσσεται ἢ διδάσκειται ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Οὐδέποτε συγχωροῦν τὸν συγγραφεὰ τὸν θέλοντα χάριν διασκεδάσεως νὰ ἐγγίσῃ τὰ τοῦ βίου ἐν Μασσαλίᾳ ἢ ν' ἀστευθῇ διὰ τὴν προφορὰν τῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἀνεβιβάσθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Δραματικοῦ Γυμνασίου τῆς Μασσαλίας ἡ χαριστάτη operette «Gilette de Narbonne» ἔργον ἐνδιαφέρον τοῦς Μασσαλιώτας, διότι περὶ αὐτῶν πρόκειται, —καίτοι τοὺς βόλους ἀνέλαβον οἱ πρῶτιστοι παρισίνοι ὑποκριταί, ἐπειδὴ οὗτοι ἐμμοῦντο, ὡς ὄφειλον, τὴν προφορὰν τῶν, κατεστυρέθησαν, ἢ αἰθουσα ἔγινεν ἀνάστατος καὶ ἐδέησε νὰ ἐπέμῃ ἢ ἀστυνομία πρὸς καθυστάσιν τῶν ἐξαγριωθέντων θεατῶν. Τοιαύτας εἰρωνείας δὲν ἐπιτρέπει ὁ μεσημερινὸς Γάλλος. Διηγούνται μάλιστα ὅτι διακεκριμένος Μασσαλιώτης εὐρισκόμενος χάριν διασκεδάσεως ἐν Παρισίοις ὀλίγου δεῖν νὰ φωνεῖσθ ὑπηρέτην τινὰ καφνεῖου διότι ἐτόλμησε νὰ τὸν εἰρωνεῖσθ ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα. Ὁ ὑπηρέτης, —αὐθάδης ἀληθής, —ἐννοήσας ἐκ τῆς προφορᾶς μετὰ τίνος ἔχει νὰ κάμῃ, ἠρώτησε τὸν κύριον τί ἐπιθυμεῖ ὁ Μασσαλιώτης τῷ ζητεῖ ἀψίνθιον ἢ ὑπηρέτης νομίμας ὅτι ἦτο περίστρατος νὰ ἐπιδείξῃ τὴν εὐφυΐαν του, ἐπανερωτῶ διὰ μασσαλιωτικῆς προφορᾶς:

—Μήπως ὁ κύριος θέλει νὰ βάλω λίγο σκόροδον μέσα; Ἐννοήσας τὴν διπλὴν ταύτην εἰρωνείαν ὁ Μασσαλιώτης ἐγείρεται καὶ ὀλίγου δεῖν νὰ καταστυρίψῃ τὸν αὐθάδη ὑπηρέτην.

Εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοῖ τὴν Κανμπιέρ, εἰς οὐδένα τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον τοῦ *Sougihamfe* ἢ τοῦ *Botilli*. Ἐὰν κατὰ τύχην ἐρωτήσῃτε καθ' ὅδον Μασσαλιώτην ποῦ εὐρίσκεται ἡ Κανμπιέρ, νὰ ἤσθε βέβαιοι ὅτι θὰ τὸ θεωρήσῃ ὡς εἰρωνεύειαν καὶ κινδυνεύετε νὰ λάθητε ἀπάντησιν ἀλλοίαν ἐκείνης ἢν ἀναμένετε.

— Περίεργοι καὶ πολὺ διαφέροντες τῶν περιοδικῶν ἀγορῶν τῶν ἄλλων γαλλικῶν πόλεων εἶνε καὶ αἱ γόητες τῆς Μασσαλίας. Πεντάκις ἢ ἑξάκις τοῦ ἔτους λαμβάνουσι χώραν εἰς διάφορα κέντρα τῆς πόλεως ἀγοραὶ τοῦ λαοῦ διαφόρων ἀντικειμένων. Οὕτω τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς δειροστοιχίας τῶν Καπουκίνων ἐγείρεσθε τὴν πρώτην καὶ ὡς ἐκ θαύματος βλέπετε ἐνώπιόν σας ἑκατοντάδας μικρῶν σκηνιστηρίων ἐν οἷς πωλοῦνται χιλίων εἰδῶν ἀθύρματα διὰ τὰ παῖδια, συγχρόνως δὲ μὲ ἐν δεκάλεπτον χειρομάνται σὰς προλέγουσιν, ἀλαθόσως, μεγάλην τὴν τύχην σας. Ἐκεῖ καὶ τυχερὰ παιγνίδια, καὶ φωτογράφοι καὶ ζωγράφοι, ἰδίως δὲ ἐκεῖ διακρίνεται ἡ τέχνη τοῦ μασσαλιώτου λωποδύτου κερδίζετε εὐχερέστατα ἀντὶ δύο δεκαλέπτων μίαν ὄρνιθα καὶ χάνετε ἐπίσης εὐχερέστατα τὸ ὠρολόγιόν σας.

Ἐτέρω ἀγορὰ διενεργεῖται ἐπίσης ἐπὶ τῆς αὐτῆς δειροστοιχίας ἢ τῶν σκορόδων, διαρκούσα 15 ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα, δὲ τοῦτο ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα ἡ πώλησις ἐτέρου τινὸς ἀντικειμένου ἔκτος τοῦ εὐόσμου τούτου προϊόντος. Οἱ Μασσαλιῶται σπεύδουσιν ἐκεῖ κατὰ χιλιάδας καὶ ἀναπνεύουσι τὴν μυροβόλον αἴραν των, ἀγοράζουσι καὶ ἀναποθηκεύουσιν ἐκ τούτων εἰς μεγάλας δόσεις δι' ὅλον τὸ ἔτος. Οἱ ἀγορασταὶ δὲ ἔχουσι τὸ ποιητικώτατον ἔθιμον νὰ κρεμῶσιν ἐκ τοῦ τραχήλου των, δικὴν κομπολογίου, τὰς ἐκ σκορόδων δέσμας καὶ νὰ περιέχωνται τὴν πόλιν πρὶν ἢ ἐπιστρέψουν κατ' οἶκον. Οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοι τῆς δειροστοιχίας ταύτης, σχεδὸν οἱ πλεῖστοι Ἑλληνας-ὑποβάλλου κατ' ἔτος ἀναφορὰς αἰτούντες ὡς ὀρίσθῃ ἕτερος τύπος διὰ τὴν ἀγορὰν ταύτην, ἀλλ' αἱ ἀνατροφαὶ των οὐδέποτε ἐλήφθησαν ὑπ' ἔψιν ὑπο τῶν κατὰ καιροὺς Δημαρχῶν. Εἰς τῶν ὁμογενῶν μας μοῖ ἐλεγεν ὅτι ἡ εὐωδία τοῦ ἐμπορεύματος τούτου διαρκεῖ 15 ἡμέρας καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀγορᾶς.

Ἡ Μεγαλειτέρα ὁμως ἀγορὰ ἦτις δύναται νὰ κληθῇ πανήγυρις μᾶλλον, γίνεται κατὰ τὸν Αὐγούστον ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἁγίου Μιχαῆλ. Ἐκεῖ ἐκτὸς τῶν διαφόρων οἰκιακῆς χρήσεως ἀντικειμένων πρὸς πώλησιν, ἐγείρονται πρόσκαιρα θέατρα, ἵπποδρόμιον θηριοτροφεῖα, μουσεῖα καὶ ἀνατομικὰ μάλιστα μουσεῖα, καὶ πλεῖστα ἕτερα παρεμφερῆ θεάματα διὰ τὰ ὅποια ὡς προσελκύουσι τὸ πλῆθος ἰστανταὶ πρὸ ἐκάστης θύρας. Ἐρ' ὅσον καὶ καθ' ὅσον διαρκεῖ ἡ παράστασις, κήρυκες ἐγκωμιάζοντες διὰ καταλλήλων λογιδρίων τὸν τάδε ὑποκριτὴν ἢ σχολιαστὴν, τὸ ἄξιον ἐπιέρχον τοῦτο τέρας ἢ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ζῶον. Νημιζεῖ τις ὅτι εὐρίσκεται εἰς Πανδαμόνιον, ἀκούων περὶ τῆς φράσεως ὡς τὰς ἐξῆς : Ἡ Κ υ ρ ῖ α Ρ ο ζ α λ ῖ α γ υ ν ἡ - ἰ χ θ ὤ ς , ὁ ἡ λ ε κ τ ρ ῖ ζ ω ν ἄ ν θ ρ ω κ ο ς , τ ο υ γ ῖ ζ ο υ ς α 1 4 0 ὁ κ ἄ δ α ς γ υ γ ἡ , τ ἄ δ

μ ῖ λ ο υ ν τ α ἄ ν θ ἡ , ἢ λογιδρία ἀπαγγελλόμενα σοβαρότατα, ὡς λ.χ. : «Ὁ ὄφις οὗτος ἔχει 15 μέτρων μήκος ἐκ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς οὐρᾶς, καὶ 22 ἐκ τῆς οὐρᾶς μέχρι τῆς κεφαλῆς διότι ἡ καταμέτρησις γίνεται ἀνωφερικῶς ! » Καὶ εἰσρέει ὁ κόσμος ἐντὸς ὅπως ἴδιοις ὄμμασιν ἀντιληφθῆ ὅ,τι δὲν ἀντελήφθη ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ρήτορος. Ἐκεῖ καὶ γυμνικοὺς δύνασθε νὰ ἴδητε ἀγῶνας εἴτινες παρυσιάζουσι τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον ἐν Μασσαλίᾳ ὅτι οἱ παλαιστοὶ τοσοῦτον φιλοτιμοῦνται τὴν νὰ ρίψῃ τὸν ἕτερον ὥστε πολλάκις καταλήγουσιν εἰς ἀληθέστατον ἀλληλοξυλοκόπημα ἐνῶ οἱ περὶθε θεαταὶ ἀντὶ νὰ διασκεδάσωσι περισσότερο ἐκ τῆς ἀπροόπτου ταύτης λύσεως, λαμβάνουσιν ἐρρωμένως τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἐκ τῶν παλαιστῶν, ἀπὸ μακρᾶν ἐννοεῖται-εἴτινες ἀπαυθίζοντες ἐπὶ τέλους καταπαύουσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν ἀγῶνα.

Ἐκτὸς τῶν περιοδικῶν τούτων ἀγορῶν, αἱ τῆς ὑψηλοτέρας κοινωνίας Κυρίαὶ διενεργοῦσι φιλανθρωπικὰς ἀγορὰς αἵτινες ὁμοιάζουσι κατὰ πολὺ τὰς ἐν Παρισίῳ τοιαύτας, μὲ τὴν ἐλαχίστην μόνον διαφορὰν ὅτι κινδυνεῖ αἰ κληρονομία φιλόστοργος ἐπισκέπτῃς νὰ δώσῃ τὸ χρημα τοῦ καὶ νὰ λάβῃ, — οὐχὶ ἐν ῥόδον ἢ ἐν σιγάρον, ἀλλ' ἐντὸς τετυπωμένου δελταρίου, τὰς «σκέψεις» τοῦ συζύγου τῆς δεῖνα κομψῆς πωλητριάς, ἢ στήριος Μασσαλιώτου τινὸς μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του. Ἄν ὁ Σουρῆς εὐρίσκετο ἐκεῖ, ἀφεύκτως θὰ ἔθετεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Φασουλῆ του τὸ βαρύτερον τῶν μαστιγιῶν τῆς Μούσης του.

Ἄλλ' ἂν ἀφ' ἐνὸς ἢ Μασσαλίᾳ παρυσιάζει τοὺς περιέρχους τούτους ἀνδρικοὺς τύπους, ἔχει ὁμως ἀφ' ἐτέρου νὰ ἐπιδείξῃ τοῦ ὠραίου τῆς φύλου τὰς καλλονὰς, αἵτινες ὑπερβαίνουσι κατὰ πολὺ τὰς τῶν ἄλλων ὄλων πόλεων τῆς Γαλλίας. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, — ὀλίγον ἐγωιστικῶς ἴσως, — ὅτι ἡ διάδοσις τῶν ἀρχαίων Φωκαέων οὐδὲν ἕτερον ἐγκατέλειψε μέχρι τῆς σήμερον ἔχουσι ἢ τὸν εὐγενῆ ἑλληνικὸν τύπον ὅν ἀπαντὰ τις συχνότατα ἐν Μασσαλίᾳ. Αἱ γυναῖκες τῆς Ἀρλῆς φημιζονται διὰ τὴν ἑλληνικὴν κατατομήν των, κατὰ περίεργον δὲ σύμπτωσιν καὶ ἡ κόμμωσις αὐτῶν ὁμοιάζει πολὺ ἐκείνης ἢν βλέπομεν εἰς τὰ ἀρχαῖα ἡμῶν ἀγάλματα. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅσον καὶ ἂν ἀφῆσιν οἱ Μασσαλιῶται τὴν φαντασίαν των ἀγαλίνωτον, θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε ἐν τῷ δικαίῳ.

Βεβαίως ὡς πρὸς τὴν κομψότητα τῆς περιβολῆς καὶ τὴν χάριν ἢ Μασσαλιῶτις ὑστερεῖ πολὺ τῆς παρισινής ὁμορφου τῆς, ἀναγνωρίζεται ὁμως πανταχοῦ ὁ καλλιτεχνικὸς τύπος τῆς Μασσαλιώτιδος καὶ πανταχοῦ τίθεται εἰς πολλὰς βαθμίδας ὑψηλότερον. Τοῦτο γινώσκοντες οἱ Μασσαλιῶται ἀλλοῖστα ἐναδρόνονται ἐνώπιον τῶν λοιπῶν Γάλλων διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ διὰ τὰς γυναῖκας των, καὶ ἔχουσιν αὐτὴν τὴν φορὰν δικαίαν καὶ διὰ τὸ ἔν καὶ διὰ τὸ ἕτερον.

Θὰ ἔχουσιν ὁμως ἐπίσης δικαίον ἐὰν ζητήσῃ ν' ἀναγραφῶσιν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῶν καὶ αἱ πανθομολογούμεναι ἀρεταὶ των. Καὶ δὲν στεροῦνται βεβαίως τοι-

ούτων, καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων μάλιστα. Οἱ Μασσαλιῶται ἀληθῶς εἰσι κατ' ἐξοχὴν ἐνεργητικώτατοι, ἐμπορικῆς καὶ λογιστικῆς ἱκανότητος ἐξόχου, νέοι ἐφευρετικοί, φιλόξενοι, κάλλιστοι οἰκογενειάρχαι.

Αὐτοὶ κατόρθωσαν διὰ τῆς ἀδιακόπου ἐργασίας των νὰ καταρτίωσι τὸν λιμένα των τὸν πρώτιστον ἐμπορικὸν λιμένα τῆς Μεσογείου, νὰ κατασκευάσωσι τὸ γιγαντιαῖον ὑδραγωγεῖον των δι' ὕπερ ἐξώδευσαν ὑπὲρ τὰ τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια φράγκων, νὰ πλουτίσωσι τὴν πόλιν των διὰ μεγαλοπρεπῶν ἐκκλησιῶν, μουσείων, ζωολογικῶν κήπων, περικαλλοῦς χρηματιστηρίου, θεάτρων, θριαμβευτικῶν ἀψίδων, διὰ λαμπρῶν περιπάτων καὶ χλοερῶν δασῶν.

Τὴν βιομηχανίαν των ἐπίσης ἀνέπτυξεν εἰς μέγιστον βαθμὸν ἐκεῖ ὑπάρχουσι τὰ πεφημισμένα σαπωνοποιεῖα τῆς Γαλλίας, τὰ παμμέγιστα σακχαροποιεῖα, τὰ πλούσια ἐργοστάσια τοῦ θαλασίου καὶ σιδήρου καὶ πλεῖστα ἄλλα ἄτινα διαφεύγουσι τοῦ θέματός μου.

Ἡ πρώτην πτωχὴ καὶ μικρὰ Μασσαλίᾳ εἶνε σήμερον ἢ δευτέρα μεγαλοπόλις τῆς Γαλλίας ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις καὶ ἡ ἐπιρροή τῆς ἐπενεργεῖ καὶ ἐφ' ὅλων τῶν παλαιῶν πόλεων τῆς Μεσογείου.

Ἄλλὰ καὶ ἄνδρες μεγάλοι ἐγεννήθησαν ὑπὸ τὸν οὐρανόν των. Αὐτῆς τέχνης εἰσὶν οἱ *Danfret, Puget, Marcou, Doumariaux, Ragbaud* καὶ αὐτὴν ἔχει πατρίδα καὶ ὁ μέγας Θεῖροςος. Ἐκ Μασσαλίας κατάγονται πλεῖστοι διαπρέποντες σήμερον ἐν τῷ συγχρόνῳ φιλολογίᾳ καὶ ἐκεῖ ἐνεπνεύσθη ὁ ἐξοχος προδηγηκιανὸς ποιητῆς Μιστράλ.

Περαιώνοντες δὲ τὸν λόγον προσθέτομεν ὅτι ἐν αὐτῇ φιλοξενοῦνται σήμερον πλεῖστοι εὐκατάστατοι καὶ διακεκριμένοι ὁμογενεῖς μας τιμῶντες τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ καταστήσαντες αὐτὸ, διὰ τῆς ἀξιοπρεποῦς καὶ ἐντίμου διαβιώσεώς των σεβαστὸν καὶ ἀγαπητόν.

N. Γ. Μαντζαβίνοϋ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

(Ἐνα παραμῦθον)

Σὲ μὴ ἀγαπημένη χώρα, ποῦ τίποτε δὲν τὴν παρεγγεῖ, ποῦ ἀδικα τὴν κατέχουν, χωρὶς νὰ τὴν ἔχουν, τὸ φλασκί του σ' τὸ πλάι, τὸ κανιστράκι του σ' τὸ χέρι, ἕνα μικρὸ παιδί πηγαίνει σ' τὸ σχολεῖο, χωρὶς τραγοῦδι καὶ πηδημάτα. Πορπαταεῖ βαρεῖα βαρεῖα.

«Ἀχ! τὰ κατακαυμένα τὰ μνητούδια, κάθε μέρα καὶ χειρότερα πάνε. Ἐπαυσε πλὴ το σχολεῖο νὰ εἶνε ἡ «παράδεισος». Ὅσο βλέπει νὰ φαίνεται ἢ σταχτερῇ τοῦ σχολεῖοῦ στέγη, τόσῳ πλὴ βαρεῖα περπαταεῖ, ἂν καὶ διόλου δὲν εἶνε ἀκαματηγ.

Ἄν καὶ λίγο φλόαρος, ἂν καὶ ἀγαπᾷ τὰ γέλοια, ἀλλὰ

τὸ παλληκαράκι εἶνε ἐργατικὸ ὅσον πέρνει. Ξεῦρει πολὺ καλὰ πῶς εἶ, τι κάνει παρῆ ἐκεῖνο κ' ἔχει «ἀλλ' εἶνε κάμποσος καιρὸς ποῦ ὄλα εἶνε ἄνω κάτω. Ἦλθε νέος δασκαλος, καὶ ὁ παλιὸς ἦτανε πολὺ καλλίτερος».

«Ἄ! ὁ παλιὸς, σωστὸς δασκαλος! Μὲ τὸ γέλιο του τὸ γλυκὸ καὶ τὴν γλυκεῖα φωνή του! Τὸ μεγαλιέτερο πταῖσμα νάκανε κανένας, περισσότερο χαίδευε παρὰ κτύπουσε. Καὶ σοφός; Παναγία μου; Ἦξευρε τὰ γαλλικά, μίλαγε τὴ γλῶσσα τοῦ χωριοῦ!

Ποῦ ὁ νέος δασκαλος! ... Τί διαφορὰ... Τρέχει σὺν σκανδιόχοιρος, γρυμιάρης, σὺν λύκος, καὶ κικός... Καὶ δὲν ξεῦρει καὶ τίποτε! ... Φαντασθῆτε ὅτι ἕνα καὶ μόνο τόπο ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς δὲν εἶνε ἢ Γαλλία!

«Ἡ Γαλλία...» Εἰς τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ παιδί ἐσταματησε ἄρχινᾷ νὰ σκέπτεται. ν' ἀναστεναχῇ. Εἶνε ἀποκατω σὲ μὴ βαλανιδιά, σὲ μὴν ἀμμόδουσι κοντὰ, ποῦ τὸ νεράκι τῆς τρέχει κρυσταλένιο, ἀπάνω ἀπ' τὰ λιθαρακία.

Τὸ παιδί κάθησε ἐκεῖ δὰ σ' τὸ γρασιδί, συλλογισμένο καὶ σιωπῶντας. — Ἀχ! τί λύπαις νάχης στὰ σωθικά σου, ἀγαπημένο μου καλαμάκι! — Σ' τὸ τέλος καρμνόντας νὰ στρέψῃ ὑπερήφανο τ' ἀμύστακό του χεῖλι, τὸ παιδί ἀρχίζει καὶ λέγει:

«Δὲν εἶνε καὶ πολὺ μακρὰ τὸ σύνορο ἀπὸ δῶ! Νὰ τὸ πουλάκι ποῦ φαίνεται ἀπάνω ἀπ' τὸ μύλο. Ἐχει ψωμί σ' τὸ ταγάρι του, νερὸ σ' τὸ φλασκί του καὶ τὴν καρδιά καλὰ γιομάτη. Καὶ ἔπειτα εἶνε κι' ἐλεύθερο σὺν τὸ πουλί. Εἶν' ὄρφανὸ τὸ παλληκαράκι.

«Εἶπε καὶ τῶκαμε! Ξεκαμπίζε κι' ὅπου βγῆ ἢ ἀκρη. Μπορεῖ καὶ νὰ τρέξῃ κἄνα μὴν κίνδυνον, δὲν σοῦ λῆω ... γιατί ἂν τὸ πάρη μυρωδιά ὁ ἄγριος χωροφύλακας, θὰ τὸ τρυπήσῃ σ' τὴ μαύρη φυλακή. Ἄλλ' ἂν θελήσῃ πάλιν ὁ Θεὸς νὰ τὸ προστατεύσῃ τὸ παλληκαράκι, ποῖς χωροφύλακας κοιτάει νὰ τὸ πλάσῃ;

«Ἐκαμε τὸν σταυρόν του, γέμισε τὰ πνευμόνια του θαρρὸς καὶ κινᾷ νὰ πάη σ' τὸν τόπον π' ἀγαπᾷ ἀγροικαίε ἕνα μονοπάτι μέσα σ' τὸ δάσος, ὅταν ψηλά ἀπὸ τὸ δενδρί, πολὺ ψηλά, τὸ παλληκαράκι ἀφικρεῖται μὴ ψιλή φωνή:

«Καὶ τὰ πουλάκια ἔχουν τοὺς πόνους των. Νάξευρες πῶς μοῦ φαίνεται ὁ οὐρανὸς σὺν πλακωμένος. Αὐτοὶ οἱ ξένοι, γιομάτοι αὐθάδειαν, τὴν γέμισαν με τραγοῦδια ἐναντία τὴν πατρίδα μας. Ἐστὸ ποῦ ξεῦρεῖς ποῦ εἶνε ἢ Γαλλία ἀκόμη, ἀφῆσέ με νὰ σ' ἀκολουθήσω σ' τοὺς τόπους ποῦ θὰ πᾶς».

«Τὸ παλληκαράκι δὲν ταράχθηκε διόλου, ἂν καὶ ἀρχισ νὰ κτυπᾷ ἢ καρδιά του λιγάκι. Ἐβγαλε τὸ κακίετο του καὶ εἶπε σ' τὸ πουλί με καθαρὰ φωνή, ἀφοῦ κέρφωσε κατεπάνω του τὰ μεγάλα γαλανὰ του μάτια:

— «Ὅπως θέλεις, πουλάκι τοῦ κελῶ Θεοῦ.

Τὸ πουλάκι ἀφῆκε τὴν βαλανιδιά, πετάει ἐπάνω σ' τὸ παιδί, καὶ χωρὶς νὰ ζητήσῃ διόλου ἀδειαν, κάθεται ἐπάνω σ' τὸν ὤμὸν του. Μόλις καλοκάθησε τὸ πουλάκι,

καί ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ νερὸ τῆς πηγῆς ἀκούσθηκε μιά γλυκεῖα φωνή :

« Ἐχουν καὶ τὰ ψαράκια τὰ ὄνειρά τους καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς δύστυχοις χρόνοις μοῦ φαίνεται σάνα φούσκωσαν τὰ ποτάμια ἀπὸ τὰ δάκρυα τῶν μανάθων καὶ σάνα θάλωσαν τὰ νερά των κ' ἔγιναν πικρά. Διψῶ νερὸ καθάριον ἀπὸ τόπο γαλλικόν. Τί καλὰ ποῦ θά 'σουν α' ἄκουες αὐτὴν τὴν εὐχούλα μου.

— « Τί βάρος ἔχει ἓνα ψαράκι. Τὸ κακὸ τοῦ τόπου εἶνε ἱερὸν κακόν. Τ' ἀπεφάσισα, ἂν θέλῃς νάμπῃς μέσ' τὸ φλασκί μου, εὐχαρίστως σὲ πέρνω μαζί μου, ψαράκι τοῦ καλοῦ Θεοῦ ». Μόλις τὰ εἶπε αὐτὰ τὸ παιδί, καὶ νάστου μιά ὑπέκωφος φωνὴ ἀκούεται παλιν ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴ γῆς !

« Καὶ τὰ χαλίγια ἔχουνε τῆς λύπαις των. Ὅταν ἡ νοιότη τοῦ χωριοῦ ἔτρεγε ἐπάνω μου, κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους ποῦ χόρευαν, χόρευα κ' ἐγώ ! Ἦλθανε ὅμως ἔπειτα κακαὶς ἡμέραις. Σιδηροφορεμέναις πτέρναις ὀλημερῆς μὲ τσαλαπατοῦνε. Δὲν μ' ἐλευθερώνεις, λέω ' γώ, ἀπὸ τῆς πτέρναις αὐταῖς ; »

Τὴ ἀπάντησε τὸ παλληκαράκι μας, ὁ καθέννας τὸ καταλαβαίνει ἢ σὰν δὲν τὸ καταλαβαίνει δὲν ξέρει τί τοῦ γίνεται. Σ' τὸ τέλος, εὐθὺς ἄμα ἡ συνοδεία μπῆκε σ' τὸ δρόμο τῆς, τὸ παλληκαράκι μας ἐτίναξε τὸ μανδύλι του, τὸκαμε σημάϊον καὶ τράβηξε ἐμπρός, μέσα σ' τὸ βαθὺ τὸ δασος, τὸ πράσινο σὰν τὴν ἐλπίδα.

Πέρασαν τὸ δασος, βγήκανε σ' τὸν κάμπο, ὠραταὶς χρυσαῖς μῆλιαις στολίζανε τὸν κάμπο, καὶ μακρυὰ, πολὺ μακρυὰ, μιά γαλλίτικη ζώνη, ὁ ποταμὸς ἔφρευγε, ὅλο ἔφρευγε βαθὺς, γαλλίνος. Τὰ τέσσαρα μικρὰ πηγάζουν, ὅλο πηγάζουν, ὁ Θεὸς τὰ βλέπει ἀπὸ πάνω, ἀλλὰ τὰ βλέπει καὶ τὸ μάτι τοῦ μίσους.

Ὁ κακὸς ὁ χωροφύλακας ἀπὸ πάνω ἀπὸ ψηλὰ ἀπὸ τὸν δρόμον ἔβλεπε τὸ λευκὸν μανδύλι καὶ : « Ποῦ νὰ πηγάζη ἄρα γε τὸ παληόπαιδο αὐτό ; Δὲν εἶνε σήμερα σχέλη, δὲν εἶνε κυριακὴ ». Καὶ κατακυλᾷ σὰν γιονόστιβο, τὸ πέρνει τὸ κατόπι του, μὲ τὸ σπαθί του.

« Τὸ παιδί ἀκούσε τὸν θέρυδον ποῦ ἔκαμε τὸ κατακυλίσμα, δὲν χάνει καιρὸν, ἀνεβαίνει ἀμέσως σ' τὴν ψηλότερη μῆλιαι ποῦ τοῦτυχε, ἄρῃτε ὅμως κάτω ἀπὸ τὸ δένδρο τὸ κανιστράκι του.

Καὶ αὐτὸ ἦτο μιά μεγάλη, πολὺ μεγάλη ἀνοήσια ! Τὸ κανιστράκι αὐτὸ ἦτο ἡ καταδίκη του ἀλλ' ἀκριβῶς ἐδῶ ἡ Θεῖα Πρόνοια εἰδείξε τὸ μυστικόν τῆς, καὶ τὸ παραρῆθι αὐτὸ θά δειξῇ τί μπορεῖ νὰ κάμῃ ἡ ἔνωσις τῶν ἐδυνάτων.

Τὸ παιδί δὲν μπορεῖ πιά νὰ καταβῇ ὁ ἔχθρος ἀρχίζει νὰ σκαρφαλόνη σ' τὸ φρούριο ποῦχε καταφύγει, νὰ ποῦ φθάνει τὸ κλωνί ποῦχε καταβίβει. « Ἀχ ! χάθηκα, φωνάζει τὸ παιδί, « πρέπει νὰ παραδοθῶ. » — « Ὁχι ἀκόμη ! φωνάζει τὸ πουλακι ἀπὸ τὸν ὠμόν του. Πιάσε με ἀπὸ τὴν οὐρά καὶ βαστάξου δυνατὰ ».

Τὸ πουλακι πετᾷ, πετᾷ, πετᾷ, ἕως ὅτου ἔφθασε κοντὰ σ' τὸν ποταμόν, σ' τὴν ὄχθην του ἐκεῖ τὸ πτωχὸ πέφτει κατακοπὸ σῶθηκαν πιά αἱ δυνάμεις του. « Χαθηκα !, ἀναστεναίνει τὸ παιδί ἀπελπισμένον. — Ὁχι ἀκόμη ! τοῦ

λέγει τὸ ψαράκι, πιάσε με ἀπὸ τὴν οὐρά καὶ κρατήτου δυνατὰ,...

Τὸ ψαράκι κολυμβᾷ, κολυμβᾷ, κολυμβᾷ. Καὶ ὅταν ἔφθασε ὁ χωροφύλακας, μὲ χρώμα μελιτζανί ἀπὸ θυμὸ καὶ βγάτων ἀφροῦς ἀπὸ λύσσα, τὰ μικρὰ εἶχαν περάσει τὸν ποταμόν καὶ τὸ παλληκαράκι τὸν κοροϊδεύει μὲ τὰ δάκτυλα σ' τὴ μύτη δὲν ἦτο πρᾶξις εὐγενική, ἀλλὰ τί νὰ τὴν κάμῃς τὴν ἡλικία ;

Τὴ εὐχαριστημένα ποῦ εἶνε νομίζουσι πλέον ὅτι ἐξησφαλίσθησαν, ὅταν ἔφαρνα ὁ χωροφύλακας βγάει τὸ πιστόλι του, τὸ γιομίζει καὶ σημάδεύει. « Χάθηκα καλὶ ! φωνάζει τὸ παιδί, εἶνε ἡ τελευταία μου στιγμὴ. — Ὁχι ἀκόμη ! φωνάζει τὸ χαλίκι. Πιάσε με σ' τὸ χέρι σου καὶ σφενδονίσέ με δυνατὰ.

Τὸ χαλίκι πηγάζει, φεύγει, φεύγει, φεύγει, καὶ εἴτε ρίχθηκε μ' ἐπιτηδειότητα εἴτε τοῦ χωροφύλακος τοῦ ἦλθε τὸ αἷμα σ' τὸ κεφάλι ἀπὸ θυμὸν ἄμα εἶδε τὴν πέτρα... πᾶρ' τον κάτω ἀπὸ πάνω στὰ χορτάρια... Ἰσωςκαὶ τὴν ἀκόμη εἶνε ἐκεῖ ἔπαπλωμένος.

Ἐδῶ θά τελειῶνε τὸ παραμῦθι, γιατί οἱ ὀδοιπόροι μας δὲν ἔχουν νὰ κάμουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τραθήξουν ἐμπρός. Ἀλλὰ τὸ χαλίκι θάμνε δυσχερῆ, ἂν δὲ ξαναπερνοῦσε τὸ ποτάμι τὸ πουλακί νὰ πᾶ ἢ τὸ ζητήση.

Κ' ἔτσι ἀνταμώθηκαν καὶ τὰ τέσσαρα μαζί. Ἡ ἀγάπη τὰ ταίριαζε, τὰ ἐντάμωσε. Ποτὲ δὲν ἔχασαν τί τράδηξαν, καὶ τί κατόρθωσαν ! Καὶ πραγματικῶς ἡ ἱστορία αὐτὴ μποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ : « Ἡ μεγάλη ἔνωσις τῶν μικρῶν ! »

ΣΚΟΤΩΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΧΘΡΟ

« Ἀ ! πόσον εἶνε ὠρατὸς ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρείου ! Πόσον εἶνε ὠρατὸς ὁ θάνατος τοῦ πολεμιστοῦ ποῦ πεθαίνει καὶ δὲν φεύγει. Νικητὴ, ἡ δόξα τὸν παίρνει σ' τὰ πετρα τῆς ! Καὶ ἂν τὸν βρῇ ἦτο γαλλοὶ ἢ ἔγκληματικὴ, τὸ αἶσχος τοῦ ἠττημένου δὲν κάθεται ἐπάνω σ' τὸ στήθος του.

Ἀνακαύεται ἀφροῦ ἐξετέλεσε τὸ καθήκον του διὰ τὴν Γαλλίαν, ἀθῶος αὐτὸς διὰ τὰς καταστροφὰς, μὴ ξεύρων τίποτε διὰ τὰς προσβολὰς. Ὁ παρὸς του εἶνε κοινῆς τιμῆς καὶ ἐλπίδος καὶ διὰ νὰ μᾶς ξυπνήσῃ εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ἀδιαφορίας, στέλλει τὴν ἐκδικητικὴν του πνοὴν νὰ περᾷ ἀπὸ τὰς σάλπιγγας μας.

Αὐτὸς μᾶς κληρονομεῖ τὴν γαλήνην καὶ τὴν μαίαν του, αὐτὸς μᾶς χρησιμεύει ὡς ὀδηγὸς καὶ ὡς παραδείγμα εἰς τὸν ἀκαταδάμκτον λαόν του. Αὐτὸς εἶνε στρατιώτης ἢ ἀρχηγός, ποῦ ὑψοῦται καὶ μᾶς φωνάζει : « Κανείς δὲν πέφτει ἀνωφελῶς γιὰ τὴν πατρίδα, οἱ νεκροὶ τῆς πλέκουν τὴν ἀθανάτην τῆς ».

Ἡ λύπη μου σὰς κλαίει καὶ σὰς ζηλεύει, ὑπερήφανα ἔφέτρεπα πλεγμασμένα σ' τὴν πορφύραν τοῦ αἵματος ! Οἱ πόνοι σας ἔπαυσαν γιὰ σὰς με τὴ ζωὴ σας, δὲν γνωρίζω

απτε διόλου τὴν Πατρίδα, αὐτὲ εἶδατε τὸν ξένον παντοδύναμον ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους.

Ἀλλὰ ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν ἀπρηνήθη τὴν ἱστορίαν του, δὲν ἀρίνει τὰ παιδιὰ του σ' τὸν ἔχθρον, ἢ Γαλλία δὲν παρῖταται ἀπὸ τῆς πλῆθῆς τῆς χώρας, κ' ἔχουμε γι' αὐτὸ τὸν Στρατὸν, καὶ θάχουμε εἰς αὐτὸ τὴν Δόξαν, τὴν Δόξαν ποῦ τὴν ἔσωξεν εἰς τὸ Βαλκίον.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

(Συνέχεια)

Ὁ Κωνσταντῆς ἦτον, ὡς μοῦ διηγήθησαν, ἀναστάματος ὑψηλοῦ, μελαχροινός, πλαταρᾶς καὶ τὰ μάτια του ἐπετοῦσαν φωταῖς. Ἀλλ' ἦτον ἀγαθὸς σὰν ἀρνάκι. Ἐφερε τοῦ πατρός του καινουργῆ φορέματα καὶ φέσι τουνεζίνικο, τῆς μητέρας του διάφορα χρήσιμα πράγματα, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὸ κεμερί του ἀρκετὰ δουλόνια καὶ κολονάτα. Ἀφροῦ ἐπέρασαν δὴ τρεῖς ἡμέραι, ἡ μητέρα του εἶπεν ἀπ' ἐξ' ἐπ' ἐξῶ, « ὅτι εἶνε τάχα γέροι ἀνθρώποι καὶ πρὶν ἀποθάνουν, καλὰ θά ἦτον μιά ποῦ ἦθε στὴν πατρίδα, νὰ βρῇ μιά κοπέλα τοῦ γούστου καὶ τῆς σειρᾶς του νὰ παντρευθῇ, νὰ χαροῦν κ' οἱ καυμένοι οἱ γονεῖς του, καὶ ν' ἀποθάνουν εὐχαριστημένοι. » Ἐπειτα τοῦ ὑπέδειξε « τὴν τάδε καὶ τὴν τάδε, ἀλλὰ ἡ τάδε δηλαδὴ ἡ Μαρία, εἶνε μέσα στὴν καρδιά τους καὶ εἶνε τὸ μόνο κορίτσι ποῦ τοῦ ταϊριάει, γιατί ἔχει πολλὰς χάρις καὶ εἶνε κ' ἀπὸ καλὸ σπῆτι. »

Ἡ ὀμιλία αὐτὴ δὲν ἐκακοράνη εἰς τὸν Κωνσταντῆ, καί :

— Ἐγὼ θέλω νὰ εὐχαριστηθῆτε σεις, εἶπε, καὶ ὅ,τι μοῦ πῆτε θά τὸ κάμω, φθάνει νὰ μ' ἀρέσῃ τὸ κορίτσι.

Ἡ χαρὰ τῆς μητέρας του δὲν εἶχε ὄρια : τὸ εἶπεν εἰς τὸν ἄνδρα τῆς καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὰ τελειώσουν ἄμα ὡς ὁ Κωνσταντῆς ἐξεφράζετο ἐπιδοκιμαστικῶς ὑπὲρ τῆς νόμφης.

Ἀλλ' οὐχ ἦττον, καὶ ἡ θεῖα τῆς Μαρίας, ἐκτιμῶσα τὰ ἀγαθὰ προτερήματα τοῦ Κωνσταντῆ καὶ αὐτοὺς τοὺς γονεῖς του, πρὸ πολλοῦ εἶχε ἦδη προορίσει αὐτὸν ὡς σύζυγον τῆς ἀνεψιάς τῆς, ἀνέμενε δὲ μόνον μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ἀριζίν του ὅπως σταίλη προξενεῖαν, ἐκ τῶν προτέρων βεβαίαι ὅτι ἡ πρότασις θά ἐγίνετο ἀσπαστὴ ἐκ μέρους τοῦ γαμῆρου καὶ οὕτω θά ἐξεπληροῦντο αἱ εὐχαὶ καὶ οἱ πόθοι τῆς. Καὶ δὲν ἠπατάτο, διότι ἄμα ὡς ὁ ναύτης εἶδε τὴν Μαρίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τὴν ἠγάπησε καὶ ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς γονεῖς του νὰ τὰ τελειώσουν.

Ἀρραβῶνες καὶ γάμοι ἐτελέσθησαν συγχρόνως. Ὁ πατὴρ τοῦ Παντελῆ, ὡς ἐφημέριος τῆς ἑνορίας, ἐ-

τέλεσε τὸ μυστήριον. Ὁ δὲ Παντελῆς δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν χαρὰν ἀλλ' ἔμεινε εἰς τὴν οἰκίαν, κλείων τὰ ὄτα εἰς τὰ μέγρις αὐτοῦ ἀκούμενα ἄσματα καὶ τὰς εὐχὰς τῶν προσκεκλημένων. Ἐλύσσα ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ ἐσχίζε τὰ ἐνδύματά του. Ἐν τούτοις τὸ μῖσος καὶ ἡ ἀπελπισία του δὲν ἔφθανε μέγρι τοῦ σημείου ἐκείνου τῆς ἀμέσου ἐκδικήσεως κατὰ τοῦ ἀρπαγῆς τῆς εὐτυχίας του. Βαθμηδὸν ὅμως τὸ πάθος του ὀρίμασεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἐσκέφθη ἄλλο μέσον ἐκδικήσεως αἰσχρότερον καὶ δολιότερον, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ἂν δὲν ὠφέλησεν αὐτὸν τὸν ἴδιον, προῦξενησεν ὅμως πολλὰς πικρίας καὶ βᾶσανα εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους...

Ἐγήρασα πολὺ, παιδί μου αὐτὴ μου ἡ κυρτὴ ράχη σηκώνει 95 ὀλόκληρα ἔτη ἐπάνω τῆς, καὶ ἡ ὀμιλία δὲ αὐτὴ κάπως μὲ κουράζει πλέον. Ὡστε ἀς κάμωμεν μίαν μικρὰν διακοπὴν καὶ ἀρχίζομεν πάλιν.

Τῶ προσέφερα σιγάρον ὅπερ ἐδέχθη εὐχαρίστως, καὶ ἀφροῦ ἐκάπνισεν αὐτὸ ἤρξατο τῆς διακοπῆς διηγήσεώς του ὡς ἐξῆς :

Τέσσαρες παρῆλθον μῆνες ἀπὸ τῶν γάμων τοῦ Κωνσταντῆ καὶ τῆς Μαρίας. Ἡ ἀνοιξὶς ἤρξατο πλέον ν' ἀποδιώκῃ τὸ ψυχρὸν καὶ τὰ μαύρα σύννεφα τοῦ χειμῶνος, καὶ αἱ χελιδόνες ἐχαίρειζον χαρμούνως αὐτὴν μὲ τὰ φαιδρὰ κελιδήματά των. Ἡ θάλασσα δὲν εἶχε πλέον τὴν ἀγρίαν ἐκείνην ὄψιν καὶ γελαστὴ γελαστὴ προσεκάλει τοὺς ναύτας εἰς τὰ κίνδυνα ταξείδια τοῦ θέρους. Ἡ γῆ ἀνέδειξε τὴν θαυμασίαν εὐωδίαν τοῦ θύμου καὶ τῶν ἀνθέων καὶ ὁ δυστυχὴς ναύτης ὄφειλε νὰ ἀποσπασθῇ τῆς ἀγάλλης τῆς ἀγαπητῆς του κατὰ τὴν ὠραιότεραν τοῦ ἔτους ἐποχὴν, τὴν ἐποχὴν τῶν ἐρώτων.

Οὐδ' ἐτόλμα κἄν ἡ καλὴ Μαρία νὰ σκερθῇ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κωνσταντῆ τῆς. Ἐλάτρευεν αὐτὸν, διότι καὶ ἐκεῖνος ἦτο ἀγαθὸς καὶ ἐπεικὴς πρὸς αὐτὴν. Οὐδέποτε κατὰ τὸ τετράμηνον τοῦτο διάστημα ἀντήλλαξαν ψυχρὸν λόγον ἀναμεταξύ των, καὶ τὸ μέλλον τοῦ συζυγικοῦ αὐτῶν βίου προεμνήστο αἴσιον καὶ εὐτυχές. Ὅλον τὸ χωρίον τοὺς ἐκαμάρυνε, πολὺ δὲ περισσότερο οἱ γονεῖς των. Μόνος ὁ Παντελῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυγᾶσῃ καὶ ἀνέμενε εὐθετον περίστασιν ὅπως πραγματοποιήσῃ τοὺς καταχθονίους σκοπούς του. Ἀλλ' ὅμως ὑπέκρυπτεν αὐτοὺς καὶ προσποιεῖτο φιλίαν πρὸς τὸν Κωνσταντῆ. Πρὸς μεγάλην χαρὰν του, ἐπέστη ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀπ' ἧς στιγμῆς ἀνεκοίνωσε τὴν ἀπόφασίν του ὁ Κωνσταντῆς, ἡ Μαρία ἦτο ἀπαρηγόρητος : τὰ δάκρυα ἔρρεον ἄφθονα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καὶ ἄφρονος ἐνηγκαλίζετο καὶ καταφίλει αὐτόν : ἀλλ' ὄφειλεν ἡ δυστυχὴς νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, κατορθώσασα μόνον νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ὅτι θά ἐπανήρξετο πάλιν κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα. Τὴν αὐτὴν καὶ περισσοτέρην λύπην ἠσθάνοντο καὶ οἱ γονεῖς του, διότι ἀναχωροῦντος τοῦ τέκνου των δὲν ἐξεπληροῦντο καθ' ὀλοκληρίαν αἱ εὐχαὶ των.

— Έμαθες, έλεγεν ὁ γέρον πρὸς τὴν γραίαν σύζυγόν του, έμαθες, ἂν ἡ νύμφη μας έτοιμάζει τὸν έγγονον;

— Δὲν βαρύνεσαι!.. ἀπεκρίνετο περίλυπος ἡ γραία. — Αἶ, τί νὰ γίνῃ, βρε γυναικα, ὅ,τι θέλει ὁ θεὸς ἀς γίνῃ! Καὶ περίλυποι συνεσπειροῦντο εἰς μίαν ἐκεῖ γωνίαν. Τὴν ἐπαύριον ἡ Μαρία καθημένη πλησίον τοῦ παραθύρου, ἐθεώρει μὲ δακρυβρέκτους ὀφθαλμούς τὸ ἐνώπιον αὐτῆς ἐκτεινόμενον πέλαγος, εἰς τὸν ἀπώτατον ὀρίζοντα τοῦ ὁποῖου ἐφαίνεται ἀκόμη τὸ λευκότατον ἴστιον τοῦ πλοιαρίου μὲ τὸ ὁποῖον ἀνεχώρησεν ὁ Κωσταντῆς τῆς. Εἶχεν αὐτοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ προσφιλούς ἐκεῖνου ἀντικειμένου ὅπερ ἀνέπαυεν εἰς τὴν πλημμύραν τῶν δακρῶν τῆς. Ὅλιγον ἀκόμη καὶ τὸ πλοιαρίον θὰ ἐξηφανίζετο ἀπισθεν μελανοῦ ἀκρωτηρίου τῆς νήσου. Ἡ Μαρία ὀπμάζεε τὰ δάκρυά τῆς καὶ ἔρριπεν ὕστατον βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ· ἀλλὰ τὸ βλέμμα τῆς αἴφνης δισταυρώθη μὲ τὸ φλογερὸν βλέμμα τοῦ Παντελῆ, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, κάτωθεν τοῦ παραθύρου ἰστάμενος καὶ παραμυθεύων ἐκάγχασεν ὡς δαίμων τῆς Κολάσεως. Ἡ Μαρία ἀνεκραύγασε καὶ ἔπεσε λιπόθυμος. Ἐσπευσε ἡ θεία τῆς καὶ ἀνήγειρεν αὐτήν, ἀλλὰ δὲν έμαθε τὸν προζηνήσαντα εἰς τὴν ἀνεψία τῆς τὴν ἀφορμὴν τῆς λιποθυμίας τῆς, διότι ἡ Μαρία ἀπέκρυψεν αὐτόν. Ἐν τούτοις ὁ Παντελῆς οὐδέποτε ἄλλοτε περηνώλησε τὴν Μαρίαν, καὶ ὁσάκις συνήτα αὐτὴν καθ' ὁδὸν μετὰ τῆς θείας τῆς ἡ καὶ μόνην, κατεβίβαζε τὸ πρόσωπον καὶ παρήγετο· ἀλλ' ὅτε ἀπεμακρύνετο βήματά τινα, ἔβαλλε βαθὺν καὶ παρατεταμένον ἀναστεναγμὸν καὶ ἠκολούθει αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματός της μεχριστότου ἐκείνη ἀπεκρύπτετο εἰς κμπὴν τινα τοῦ δρόμου. Ἡ θεία τῆς εἶχεν ἤδη σχηματίσει τὴν πεποιθήσιν ὅτι οἱ ραβδισμοὶ τὸν εἶχον σωφρονίσει, ἀλλὰ πόσον ἠπατάτο...

Μετὰ παρέλευσιν μηνῶν τινῶν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Κωσταντῆ, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν γονέων του, ἡ Μαρία ἠσθάνθη τὰ πρῶτα σιρτήματα τοῦ ἐμβρύου. Παράδοξον καὶ ξένον μέχρι τοῦδε αἶσθημα ἐκυρίευσεν αὐτήν. Ἡδὴ ἐμετριάζετο ὀπωσοῦν ἡ θλίψις τῆς ἐπὶ τῆ προσωρινῆ στερήσει τοῦ προσφιλούς αὐτῆς συζύγου, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θὰ ἐφιλοδώρει εἰς αὐτὸν τὸ προϊόν τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης των.

Τὸ θέρος παρήλθε καὶ τὸ μετὰ τοσαύτης ἀνυπομονησίας ἀναμενόμενον φθινόπωρον ἐπέστη. Ἡ Μαρία, πλήρης προσδοκίας εἶχεν έτοιμάσει καὶ εὐτρεπίσει τὴν οἰκίαν τῆς ὅπως δεχθῆ τὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας τῆς. Ἀλλὰ καὶ τὸ φθινόπωρον παρήλθε χωρὶς νὰ λάβῃ εἰδησὴν τινα προαγγέλλουσαν τὴν ἀρξίν τοῦ Κωσταντῆ. Ἦρχισεν ἤδη ν' ἀνυπομονῆ. Οἱ συγγενεῖς τῆς ἐπαρηγόρουν αὐτὴν προβάλλοντες διάφορα δικαιολογητικά διὰ τὴν ἀργοπορίαν ταύτην. Ἐν τούτοις ὁ χειμὼν ἐνέσκηψε ραγδαίως καὶ πᾶσα ἔλπις περὶ ἐπανόδου τοῦ ναύτου ἐξέλιπεν ὀλοτελῶς. Περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου ἡ Μαρία ἔτεκεν ἄρρεν. Ἡ ἀνοιξις διεδέχθη τὸν χειμῶνα, τὸ θέρος τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον τὸ θέρος. Οὐδέμια πλέον ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ὅτι ὁ Κωσταντῆς θὰ ἤρχεται κατὰ

τὸν παρόντα χειμῶνα. Ναῦται τινες ἐλθόντες κατὰ τὰς ἀρχάς Ὀκτωβρίου, μετ' ἐκπλήξεως ἔμαθον ὅτι ὁ Κωσταντῆς δὲν εἶχε διαχειμάσει κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὅτι ἡ σύζυγός του ἔπτερεῖτο εἰδήσεων περὶ αὐτοῦ. Εἶπον ὅτι τὸν εἶχον ἰδῆ πέρους κατὰ τὸν Αὐγουστον εἰς Ἀζοφικὴν καὶ ὅτι ἔλεγε νὰ ζεχειμάσῃ εἰς τὴν πατρίδα. Ὑπηρέτει ὡς ναύκληρος εἰς ψαριανὸν καράβι τὸ ὁποῖον διηυθύνετο εἰς Ἰσπανίαν. Ἐκτοτε δὲν τὸν εἶχον ἰδῆ πλέον. Εἰς ἐκ τῶν ναυτῶν κάτι τι ἠθέλησε νὰ προσέσῃ ἄλλ' ἐσιώπησε, μεταμεληθεὶς ὡς φαίνεται. Τὸ διορτικὸν βλέμμα τῆς ὑπόπτου Μαρίας ἀντελήφθη τὸν δισταγμὸν τοῦτον τοῦ ναύτου καὶ ἐγένετο ὡχρὰ ὡς ὁ θάνατος.

— Τι συνέβη; ἐρώνησε, — Μὴ ζητεῖτε νὰ μοῦ τὰ κρύψετε; εἶπτε μου τί τρέχει, μήπως ἔπαθε τίποτε ὁ Κωσταντῆς μου; καὶ ἔκαμνεν ὡς παράφρων.

— Ὅχι, χριστιανὴ μου, ἀπεκρίθη ἔκθαμβος καὶ πῶς διστάζων ὁ ναύτης.

— Μὰ σὺ κάτι ἠθέλησες νὰ εἰπῆς κ' ἐμποδίστης λέγε μου, τί ἐπαθεν ὁ Κωσταντῆς;...

— Μὴν ἀνησυχῆς, καλὴ χριστιανὴ μου, καὶ μὴν κἀνης ἔτσι, εἶπε, καταπραῦνων αὐτὴν ὁ ναύτης, καὶ προσέθετο ὡχρῶν:— ἐγὼ εἶχα μάθει πέρους πῶς ἐχάθη ἓνα ψαριανὸ καράβι, μὰ τῶρα ἐνθυμήθηκα πῶς δὲν ἦτον ἀλήθεια· εἶδα μάλιστα καὶ τὸν καπετάνιο τοῦ καραβιοῦ στὴ Μαρσίλια.

Ἀλλὰ ποῦ πλέον νὰ πεισθῆ ἡ Μαρία. Ἐλυσσε τὰ μακρὰ ξανθὰ μαλλιά τῆς καὶ ἤρχισε νὰ ὀδύρεται καὶ νὰ θρηνῆ.

— Ἀχ, Κωσταντῆ μου, Κωσταντῆ μου! ἐφώναζε.

Εἰς τὰς κραυγὰς τῆς προσέτρεξαν οἱ γείτονες, κατορθώσαντες νὰ καταπραῦνωσιν αὐτήν. Ἀκολουθῶς περιεστοίχισαν τὸν ναύτην καὶ ἐζήτησαν πληροφορίας περὶ τοῦ Κωσταντῆ, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθει ἐπανακαμθάνων ὅσα εἶπε καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Μαρίαν.

Ἡ εἰδησις αὕτη ὅσον ἀθάσιμος καὶ ἂν ἦτο, οὐχ ἦγον διεδόθη ἀστραπηδὸν ἀνὰ τὸ χωρίον καὶ πάντες ἔσπευδον ὅπως παρηγορήσωσι τὴν δυστυχῆ χήραν Ὁ Παντελῆς δὲν ἠδύνατο νὰ κρύψῃ τὴν χαρὰν του. Συναναστράφη τοὺς νεοελθόντας αὐτάς, οἵτινες ἦσαν παιδικοὶ του φίλοι καὶ νυθύμησε μετ' αὐτῶν.

— Βρε παιδιὰ, τοὺς λέγει, μεταξύ ἄλλων, — ἀλήθεια νῆνε αὐτὰ ποῦ λέγουν γιὰ τὸν Κωσταντῆ; καὶ ἐδείκνυε ἐνδιαφέρον ὡς νὰ τὸν ἐλυπεῖτο τάχα.

Οἱ ναῦται ἀνύψωσαν ἀρνητικῶς τοὺς ὤμους· εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπεκρίθη μετὰ τινος δισταγμοῦ:

— Τι νὰ σοῦ πῶ, τ' ἀδέρφι, αὐτὴ ἡ ἀρgheta δὲν μ' ἀρέσει διόλου... μὰ ποῖός ζεῦρει πάλι...

— Ἐλα δά, καὶ σὺ θὰ ζεῦρεις τὴν ἀλήθεια, καὶ νὰ σοῦ πῶ, ἔκαμες καλὰ ποῦ δὲν τὴν εἶπες, γιατί ἡ φοβερὰ αὐτὴ εἰδησις εἰμποροῦσε νὰ σκοτώσῃ τὴν γοναϊκά του.

— Νὰ σοῦ πῶ, Παντελῆ, τέτοια πράγματα δὲν λέγονται εὐκολα-εὐκολα, ὑπέλαθεν ἐκμυστηρούμε-

νος ὁ ναύτης, — καλλίτερα ἀς τὸ μάθουν ἀπὸ ἄλλων, ἐγὼ δὲν λέγω τίποτε.

— Μὰ π' ἐμὸν το ἔμένα. τουλάχιστον. Καὶ μετὰ τινα σιγὴν: — Τι, μήπως ἐπνίγη; προσέθετο ἐρωτῶν:

— Νὰ σοῦ πῶ, ἀπεκρίθη μετ' ἐπιφυλάξεως ὁ ναύτης, — ἐγὼ μὲ τὰ μμάτια μου δὲν τὸν εἶδα· τὸ καράβι ὅμως, ζεῦρω πολὺ καλὰ πῶς ἐχάθη· στὴν κόστα τοῦ Τουνεζιοῦ, καὶ πῶς ἓνα-δύο μόνον ἐγλύτωσαν ἀπὸ ὄλο τὸ τσοῦρμο· μὰ ἐπνίγη ἢ δὲν ἐπνίγη ὁ Κωσταντῆς, — δὲν ἠμπόρεσα νὰ μάθω. Ἀφοῦ ὅμως ἀπὸ πέρους δὲν ἀκούσθηκε...

— Δυστυχισμένη Μαρία! προσέθετο κλαυθυμητῶν ὁ Παντελῆς.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Μαρία εὔρεν ὀπισθεν τῆς θύρας τῆς ἐπιστολῆν ἀνυπόγραφον, ἣν ἀναγνώσασα κατέπεσε κεραυνόπληκτος.

Ἡ ἐπιστολὴ περιεῖχε τὰ ἐξῆς:

«Ἡ ψυχὴ σου προσῖδε τὴν δυστυχίαν σου. Ἀδίκως σοῦ τὸ κρύπτουν· ὁ δυστυχῆς Κωσταντῆς ἐπνίγη πέρους.»

Μετὰ βραχεῖαν διακοπὴν ὁ γέρον ἐξηκολούθησεν.

...

Εἶνε περιττὸν ἴσως νὰ εἶπω ὅτι τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ καταχθόνιος Παντελῆς.

Καὶ ἀφοῦ πλέον ἡ ἀπαισία εἰδησις διεδόθη εἰς τὸ χωρίον, οἱ ναῦται δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαψεύσωσιν αὐτήν, καὶ ὁμολόγησαν πᾶν ὅτι ἐγνώριζον περὶ τῆς θλιθερᾶς ταύτης ὑπὸ θέσεως. Δὲν ἔμεινεν ἄνθρωπος εἰς τὸ χωρίον νὰ μὴ λυπηθῆ τὴν ταλαίπωρον Μαρίαν. Ἦτο ἀπαρηγόρητος, ἐνεδύθη ὀλόμαυρα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ δὲν ἦνοιγε τὸ στόμα νὰ ὁμιλήσῃ εἰς κανένα. Νὰ χηρεύσῃ τὸσον νέα, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ζωῆς τῆς... Τι κρίμα!.. Καὶ αὐτὸ τὸ τέκνον τῆς παρημέλησε, τὸσον κατέβαλεν αὐτὴν ἡ θλίψις.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἀπέθανεν ὁ πενθερός τῆς καὶ δύο μῆνας μετὰ τὸν θάνατόν του ἀπέθανε καὶ ἡ πενθερὰ τῆς. Εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ταύτας συμφορὰς εἶνε ἀπορίας ἀξίον πῶς ἀντέσχεν ἡ ἀσθενοῦς ἄλλως τε κρᾶσεως Μαρία. Καὶ ἐν τούτοις πόσα καὶ πόσα δὲν ὑπομένει ὁ ἄνθρωπος, καὶ πόσα του πληγαὶ δὲν ἰατροῦνται μὲ τὸν καιρὸν!

Ἀλλ' ὑπάρχουσι φίλε μου, εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τοιοῦτοι χαρακτήρες, ἡ μᾶλλον τοιαῦται καρδίαι, τῶν ὁποῖων ὁ χρόνος ὄχι μόνον ἀδυνατεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς, ἀλλὰ καὶ συμφθεῖρει πολλάκις αὐτάς μετὰ τῶν θλιθερῶν ἀναμνήσεων. Ἄν ἡ Μαρία ἀπέμενε μόνη εἰς τὸν κόσμον, ἂν δὲν εἶχε τὸ ἀντίτυπον, οὕτως εἶπεῖν, τοῦ συζύγου τῆς, τὸ ἀκρίβον τέκνον τῆς, ὦ, ἀσέκτως θὰ παρακολούθει αὐτόν εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦ μνήμα. Ἀλλ' ἔχουσα υἱόν, ὡφείλε νὰ ζῆσῃ δι' αὐτόν καὶ μόνον. Καὶ λοιπὸν, παρελθούσης τῆς πρώτης θλίψεως, ἐπεδόθη μετ' ἐπιμελείας καὶ ζήλου εἰς τὴν ἀνατροφὴν του, εὔρισκουσα σχετικὴν τινα παραμυθίαν εἰς τὴν ἐνόχλησιν ταύτην.

Ἀλλ' ὁποῖας τιμωρίας εἶνε ἀξίος, ὁ χάριν τῶν

καταχθόνιων πρὸς ἀπλήν ἐκδίκησιν σκοπῶν του προζηνήσας ἄλλας τὰς θλίψεις ταύτας εἰς τὴν οὐδὲν πταίσασαν Μαρίαν; Τοῦτο θὰ τὸ ἰδωμεν εἰς τὸ τέλος.

Ὁ ναύτης ἐν τούτοις δὲν ἐψεύδετο. Πράγματι, τὸ ψαριανὸν πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ Κωσταντῆς εἶχε ναυαγήσει εἰς τὰ παράλια τῆς Τύνητος, ἀλλ' ὁ γενναῖος ναύτης ἐσώθη καὶ ἐξῆλθε κολυμβῶν εἰς τὴν ἔρημον ἀκτὴν. Ὑπῆρξεν ὁ μόνος διασωθεὶς ἐκ τῆς καταστροφῆς, διότι ἄπαν τὸ πλήρωμα κατεποντίσθη μετὰ τοῦ σκάφους, ὅπερ κατὰ τινα νύκτα θελλώδη καὶ βροχερὰν προσήραξεν ἐπὶ ὑφάλου. Ὁ Κωσταντῆς ἠμίγυμνος καὶ τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους, συνεσπειρώθη κάτωθεν βράχου τινός καὶ ἀνέμενε τὴν ἡμέραν προσπαθῶν ν' ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον, ὅστις ἐπιμόνως ἐπεκράθητο βαρὺς ἐπὶ τῶν βλεφάρων του. Ἀλλ' αἰ προσπάθειά του ἀπέβησαν μάταιαι, διότι τεκταλιωρῆμένος καὶ αὔπνος ἐκ τῶν διηνεκῶν κακουγιῶν ἐπικινδύνου ταξιδίου, δὲν ἀντέσχε, καὶ κατελήφθη κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ νάρκης παραλυσάσης τὰ μέλη του, ἀκολούθως δὲ ὑπὸ ὕπνου βαθέος ἡ μᾶλλον ληθάργου διακρέσαντος πολλὰς ὥρας. Ἄν δὲν ἦτο σιδηρὰς τῶν κρᾶσεως, ἀφεύκτως θὰ παρέδιδε τὸ πνεῦμα ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς βραχέως καὶ ἀφιλοξένου ἐκείνης παραλίας. Ἀλλ' ὁ θεὸς ἐπεφύλασεν αὐτῷ πλείοτερα δεινὰ καὶ πικρίας καὶ ὁ Κωσταντῆς ὡφείλε νῆ δῶση προηγουμένως ἐξώφλησιν πρὶν ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου...

Ὅταν ἐξύπνησεν, εὔρεθη περικυκλωμένος ἀπὸ ἑξ ἀνδρας. Δὲν εἶχε δυνάμεις νὰ κινήσῃ τὰ μέλη του, ἠγγόνει ποῦ εὔρισκετο, καὶ αἱ ἀγγραιὶ μορφαὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνθρώπων τῆ ἐπροξένου φρίκην. Ὁμίλησαν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲν ἐνόησε· συνεπέρανε μόνον ὅτι ἦτο αἰχμάλωτός των, καὶ ἔοριξεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι πολὺ πιθανὸν νὰ ἦσαν καὶ ἀνθρωποφάγοι. Εἰς ἐξ αὐτῶν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ἀρχηγός των, ἀπετάθη πρὸς τοὺς λοιπούς, οἵτινες παραχρῆμα ἀνέλαθον τὸν Κωσταντῆ εἰς τοὺς βραχίονάς των καὶ ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ χωρίον ὅπερ ἐκεῖτο ὀπισθεν λόφου. Τὴν ἐπαύριον ὠδήγησαν αὐτόν ὑπὸ συνοδείαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ὁ δυστυχῆς ναύτης ἤρχισε ν' ἀποβάλλῃ πᾶσαν ἐλπίδα περὶ ἐπανόδου εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐρριπεν ὕστατον βλέμμα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἣν ἠμιέκρυπτεν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων του ἡ ὀπισθεν αὐτοῦ ὑψομένη λοφοσειρά. Ἰστία τινα εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ πελάγους, ἀνεκάλου εἰς τὴν μνήμην του τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ ἐστίαν καὶ δι' αὐτῶν ἐπεμπε νοερῶς ἀσπασμούς πρὸς τὴν σύζυγόν του. Ὁ παρ' αὐτῷ συμβαδίζων τυνήσιος ὥθησεν αὐτόν βιαίως καὶ τὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ρεμβασμῶν του. «Μαρία μου!» ἤρξεσθαι νὰ ψελλίσῃ ὁ τάλας, καὶ κρουνοὶ δακρῶν κατέρρεον ἐπὶ τῶν ἠλιοκαῶν παρειῶν του. Φεῦ! ἐπέπρωτο ἐπὶ πολὺ ἀκόμη νὰ κλαύσῃ. Ἐπέπρωτο νὰ διαμείνῃ ἐν τῇ δουλείᾳ εἰκοσιν ὄλα μακρὰ ἔτη... Αἱ σωματικαὶ βάσανοι εἰς ἀς ὑπέβαλλον αὐτόν οἱ δεσπότης του, καὶ αἱ ψυχκαὶ ὀδύνη καὶ θλίψεις ἐπὶ τῇ στερήσει τῆς ἐλευθερίας του, κατέβαλον αὐτόν προῶπως...

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωερᾶς δουλείας

του ἐγνωρίσθη μετ' ἑνὸς τινὰ, ὃν εἶχε λυτρώσει ὁ Κωσταντῆς ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ ὁ ὁποῖος τῷ ὑπεσχέθη, τυχούσης εὐθέτου περιστάσεως, νὰ διευκολύνη τὴν δραπέτευσίν του. Μεγάλως ἐχάρη ὁ δυστυχῆς Κωσταντῆς εἰς τὴν ἀνέλπιστον ταύτην ὑπόσχεσιν καὶ δὲν ἐβλεπε τὴν ὥραν πότε θὰ ἔλθῃ ἢ τρισπόθητος ἐκείνη στιγμὴ καθ' ἣν θὰ ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἐλευθερον. Ἐν τούτοις ἐπέστη ἡ εὐθετος περίστασις ἵνα ἐκπληρώσῃ ὁ τυνήσιος τὴν ὑπόσχεσίν του. Νύκτα τινὰ παρέλαβε τὸν Κωσταντῆ καὶ ἀφοῦ προηγουμένως ἔλυσε τὰ δεσμά του τὸν ὠδήγησεν ἀκολουθῶν εἰς πυκνὸν τι δάσος, ὅπου παρέμενον ἀμφοτέρω ἐφ' ὅλης τῆς ἀκολουθούσης ἡμέρας. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἀφίκοντο τέλος εἰς τὸ παράλιον. Ἄλλ' ἐκεῖ ὄφειλον ν' ἀναμείνωσι κεκρυμμένοι τὴν ἐμφάνισιν πλοίου τινὸς ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ κινδύνου τῆς καταδίωξεως ὅστις ἠπειλεῖ αὐτούς. Ὁ θεὸς πλέον εἶχε λάθει, φαίνεται, οἶκτον διὰ τὸν δυστυχῆ Κωσταντῆ, καὶ μετὰ τριήμερον διαμονὴν εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ἀκτὴν, καθ' ἣν ἐτρέφοντο μετὰ χόρτα καὶ ρίζας καὶ εἶχον ἐξαντληθῆ αἱ σωματικαὶ αὐτῶν δυνάμεις, πρῶταν τινὰ εἶδον παραπλέον βρίκιον. Ὁ Κωσταντῆς συνεπέρανεν ὅτι τὸ βρίκιον ἦτο χριστιανικόν, καὶ διὰ διαφορῶν σημάτων καὶ σημείων κατόρθωσε νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κυβερνήτου. Λέμβος ἐν ἄκαρπῳ ἐρρίφθη ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Κωσταντῆς ἐκκλιεν ἐκ τῆς γαῖρας καὶ καταπάζετο τὸν σωτήρα του τυνήσιον. Ἡ λέμβος ἐπλησίασεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τρεῖς ἑνοπλοὶ ἄνδρες ἀπέβησαν αὐτῆς.

— Σώσατέ με, πρὸς Θεοῦ! ἀνεφώνησεν ὁ Κωσταντῆς, — εἴκοσι χρόνους εἶμαι ἀίχμάλωτος, σώσατέ με, ἰκέτευε διὰ τρεμούσης φωνῆς.

Οἱ ναῦται ἐξεπλάγησαν ἀκούσαντες τὴν γλῶσσαν των λαλουμένην εἰς τὴν ἀπομειμακρυσμένην ἐκείνην ἀκτὴν.

Ὁ Κωσταντῆς ἀπεχειρήθη τὸν σωτήρα του, ἐπεβίβασθη εἰς τὴν λέμβον καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὅπου ἦτο ψαριανόν. Ὁ πλοίαρχος καλοῖναυταίεδαψίλευσαν αὐτῶν πᾶσαν περιποίησιν. Τὸ πλοῖον διηθύνετο εἰς τὴν Μασσαλίαν ὅπου μετὰ ὀλιγοήμερον πλοῦν ἀφίκετο αἰσίως, ἀποβίβασαν καὶ τὸν ταλαίπυρον πλάνητα, ἐλευθερον ἤδη ν' ἀπέλθῃ ἀνευ πολλῶν κινδύνων εἰς τὴν πατρίδα του.

Μαρία ἤδη σκέψεις ἀνεκυκλῶντο εἰς τὴν κεφαλὴν του. Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἀίχμάλωσις του ὡς μόνην παρηγορίαν εἶχε τὴν ἀνάμνησιν τῆς Μαρίας του, ἡ εἰκὼν τῆς ὁποίας ἔμενον ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ του. Ἐκλεῖσε πολλάκις τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐνόμιζεν ὅτι τὴν εἶχεν ἐμπροσθέν του καὶ τὴν παρτήρει. Δὲν παρήρχετο νύξ, χωρὶς νὰ τὴν ἴδῃ εἰς τὸν ὕπνον του. Περὶ τῶν γονέων του, οὔτε ἤλπιζε κἄν νὰ ὑπάρωσιν ἐν τῇ ζωῇ, ἐπειδὴ ἦσαν γέροντες, καὶ πρὸ πολλοῦ εὐρηνεῖ διὰ τὸν θάνατόν των. « Ἄλλ' ἄραγε — διελογίζετο, — γνωρίζει ἡ Μαρία ἂν ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ ἢ θὰ με ἐκλῆσεν πρὸ πολλοῦ ὡς ἀποθαμμένον; Καὶ ἔμεινεν ἄραγε πιστὴ εἰς τὴν μνήμην μου, ἢ ὑπανδρεύθη ἄλλον, ἀφοῦ ἀπληρίσθη περὶ τῆς ἐπανόδου μου;

Φεῦ! τίς οἶδε πρὸ πόσων χρόνων μ' ἔχει λησμονήσει ὀλοτελῶς; Ἐχει δίκαιον, ἔχει δίκαιον!» Καὶ φλογερὸς ἀναστεναγμὸς ἐξήρχετο τοῦ εὐρέος στήθους του. « Τί θὰ κάμω, — διηρωτᾶτο, — νὰ ὑπάγω τώρα εἰς τὴν πατρίδα; Δι' ἐμὲ ὅλοι ἐκεῖ εἶνε ξένοι· καὶ αὐτὴ ἡ Μαρία, ἂν ζῇ θ' ἀνήκει βεβαίως εἰς ἄλλον· ὥστε ἐγὼ, οὔτε πατρίδα πλέον ἔχω, οὔτε σύζυγον, οὔτε συγγενῆ! Ἄχ, Θεέ μου, διατί νὰ μὴ πνιγῶ τότε καὶ ἐγὼ ὅταν τόσο σύντροφοί μου ἀπηλάγησαν ἀπὸ τὸ βάρος αὐτὸ τῆς ζωῆς. Ἡ Μαρία ν' ἀνήκει εἰς ἄλλον!... Τί τὴν θέλω τὴν ζωὴν!» διελογίζετο καὶ ἀνετριγιάζε. « ὦ, Θεέ μου, εἰνέ ποτε δυνατόν!... Ἄλλ' ἂν κλιῖν καὶ ἐκείνη τὴν στήρσιν μου ὅπως ἐγὼ, ἂν διατηρῇ κ' ἐκείνη πιστὴν τὴν ἀνάμνησίν μου... ὦ, ἴσως ἀκόμη ὑπάρχει ἐλπίς!» Καὶ ἡ σκέψις αὕτη ὑπερισχύσασα πᾶσων τῶν ἄλλων, παρεκίνησε τὸν Κωσταντῆ νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν πατρίδα, προσληθῆς ὡς ἀπλοῦς ναύτης εἰς πλοῖον τι ὅπου καταθύνετο εἰς Ὑδραν.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν πατρίδα σου.

Ἦτο ἑσπέρα τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Γρατὰ τις κατακοῦσα ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς οἰκίας τῆς Μαρίας, μόλις ἐσβесе τὸν λύχον τῆς καὶ ἠτυμιάσθη νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς κλίνης τῆς, ἤκουσε κρότον εἰς τὴν θύραν τῆς καὶ ἠγέρθη ὅπως ἀνοίξῃ.

— Ποιὸς εἶνε; ἠρώτησεν.

— Ἄνοιξε, κυρά, δὲν εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος. Ἄνοιξε, ἀπεκρίθη χαμηλοφώνως ὁ κρούσας τὴν θύραν.

— Δὲν γνωρίζω τὴ φωνή σου, πέ μου ποιὸς εἶσαι; ἐπανελάθεν αὐτῆς δισταζούσα ἡ γρατὰ.

— Εἶμαι ξένος ἄνθρωπος καὶ ζητῶ φιλοξενίαν.

Ἡ γρατὰ ἠνοίξεν ἤδη ἀδιστακτικῶς τὴν θύραν καὶ ὁ ἄγνωστος εἰσῆλθεν. Ἦτο ἀναστήματος ὑψηλοῦ, κυρὸς ὀλίγον, καὶ ἔφερε πώγωνα βαθύ. Ἡ γρατὰ ἠναψε τὸν λύχον. Ὁ νέηλος εἶχε τὴν ὄψιν ἀγρίαν, ἔφερε δὲ ὑπὸ μάλῃς μικρὸν σάκκον ἀπὸ κραιβόπανον, κυλινδροειδῆ ὃν ἀπέθεσεν εἰς γωνίαν τινὰ, ἀκολουθῶν δ' ἐκάθησεν ἐπὶ χαμηλοῦ θρανίου.

— Θὰ εἶσαι κουρασμένος, εἶπεν ἡ ἀγαθὴ γρατὰ, τώρα ν' ἄψω φωτιὰ νὰ σοῦ ψήσω ἕνα καφέ.

Πεινᾶς;

— Ὅχι, κυρά μου, σ' εὐχαριστῶ, τίποτε δὲν θέλω ἄλλο, μόνον μιὰ γωνιά γιὰ νὰ κοιμηθῶ.

— Καλὰ, παιδί μου, ὅπως ἀγαπᾶς. θὰ σὲ βάλω νὰ κοιμηθῆς στὸ κρεβάτι τοῦ γιου μου. Ἐχω κ' ἐγὼ παιδί στὰ ξένα καὶ τὸ περιμένω. Ἐλα, πάμε ἄπάνω.

Καὶ λαβούτα τὸν λύχον ἡ γρατὰ, ὠδήγησε τὸν ξένον τῆς εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα διὰ κλίμακος στενῆς καὶ ἀποτόμου. Τὸ ἐπάνω πάτωμα ἦτο διηρημένον εἰς δύο: εἰς μίαν αἰθούσαν καὶ ἕνα κοιτῶνα στενόν. Τὰ δύο παράθυρα τῆς αἰθούσης ἐβλεπον εἰς τὸν δρόμον καὶ ἦσαν κλειστά.

Καληνυκτίσασα ἡ οἰκοδέσποινα τὸν ἄγνωστο-κατῆλθε βραδέως εἰς τὸ ἰσόγειον, καὶ ἐν πλῆρει συ-

ναιθῆσει τοῦ καθήκοντος τῆς φιλοξενίας κατεκλήθη καὶ ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τῶν δικαίων.

Ὁ ἄγνωστος, ἀπομεινας μόνος, ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ἔφερε τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ φλογεμένου μετώπου του, ἐξέβαλε βαθὺν στεναγμὸν, ἀκολουθῶν δὲ στραφεὶς, ἐπλησίασε πρὸς τὴν κλίνην καὶ ἐξηπλώθη ἐπ' αὐτῆς χωρὶς νὰ ἐκδυθῇ. Ἦτο προδῆλως βεθυβισμένος εἰς διαλογισμούς. Οἱ αἵματοβαφεῖς ὀφθαλμοὶ του ἦσαν προσηλωμένοι ἐπὶ τῆς στέγης, οἱ δὲ βραχίονές του περιέβαλλον σπασμωδικῶς τὴν πυρέσσουσαν κεφαλὴν του. Τὸ πρὸ τῶν εἰκόνων ὑποτρέμον φῶς τῆς λυχνίας, ἐπέχεε τὴν ἀμυδρὰν λάμψιν του ἐπὶ τῆς ἡλιοκαοῦς μορφῆς του, ἱκανὴν νὰ καταστήσῃ ἡμῖν γνωστὸν τὸν ναύτην μας Κωσταντῆ. Παρῆλθον στιγμαὶ τινες ψυχικῆς ἀγωνίας. Αἶφνης ἀνεσκήρτησε καὶ ἔστη ἐπὶ τῶν ποδῶν του ἀκολουθῶν, ἐξαγαγὼν μακρὸν πιστόλιον ἐκ τῆς ζώνης του, ἀπέθεσεν αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ πάθος τῆς ζήλοτυπίας προφανῶς κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα του. Ἐδρίσκετο τοσοῦτον ἐγγὺς τῆς οἰκίας του, ἐν ἣ διήλθε τὰς εὐτυχστερας τοῦ βίου του ἡμέρας, καὶ ἦτο βέβαιος ὅτι ἂν εἰσῆρχετο εἰς αὐτὴν ἀναφανδόν, οὐδεὶς θὰ τὸν ἀνεγνώριζεν, ἴσως δὲ μάλιστα καὶ θὰ τὸν ἀπεδίωκον ἀκόμη... Τί τὴν ἠθέλεν αὐτὴν τὴν ζωὴν; καλλίτερον νὴ δῶσῃ ἐν τέλος. Ἄλλὰ μήπως ἦτο βέβαιος ἂν ἐζῆ ἡ Μαρία του; Ἐκεῖνος δὲν ἠρώτησε ποτε κανένα, ἐκ φόβου μὴ ἀναγνωρισθῇ. Εἶχε κάμει τὰς ἀκολουθούσας σκέψεις, καὶ ἀπεφάσισεν ἤδη ἐν τῷ νῷ τί ὄφειλε νὰ πράξῃ εἰς πᾶσαν περιπτώσιν: « Ἄν ἡ Μαρία ἦτο νεκρά, — ἡ ζωὴ δι' αὐτὸν ἦτο περιττὴ ἂν ἡ Μαρία ἀνῆκει εἰς ἄλλον, — καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, δὲν θὰ ἠδύνατο πάλιν νὰ ὑποφέρῃ τὸ ἀδίκημα τοῦτο, καὶ ὄφειλε νὰ ἀποθάνῃ οὐδεὶς θ' ἀνεγνώριζε τὸ πτώμα του, οὐδεὶς θὰ ἐθρήνευε ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ τάφου του... Εἶχε τὸσον σκληρυνθῆ ἡ καρδιά του, ὥστε οὐδὲ κἄν ἐφαντάζετο ποτε ὅτι ἡ Μαρία πιθανὸν νὰ ἔμενε πιστὴ εἰς τὴν χηρείαν τῆς καὶ ὅτι θὰ ἐπενθηφόρει ἀκόμη διὰ τὸν ὑποθετικὸν θάνατόν του. Ἄμυδρὰ ἐλπίς περὶ τοῦ ἐναντίου τῆς τελευταίας σκέψεώς του, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἦλθε λοιπὸν μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀναπαύσῃ τὰ ὄσα του πλησίον τῶν γονέων του, ἄλλ' ἠθέλε νὰ μείνῃ ἄγνωστος εἰς πάντας. (Ἐπεται τὸ τέλος)

ΔΕΣΜΗ ΑΛΗΘΕΙΩΝ

Ἡ σκέψις εἶναι τι πολὺ ἰσχυρότερον τοῦ σώματος, αὐτὴ δὲ το ἀπορροφᾷ καὶ το καταστρέφει... Ἡ διαρκεία τῆς ζωῆς εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν δύναμιν ἣν δύναται τις ν' ἀντιτάξῃ πρὸς τὴν σκέψιν. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει το πῦρ, το ὁποῖον ἵνα διατηρηθῇ πρέπει νὰ σκεπάζηται μὲ στάκτην, το δὲ σκέπτεσθαι εἶνε ὡς νὰ προστίθεται φλόξ εἰς τὸ πῦρ. Ἄς συνενωθῶσιν, ἐπὶ τινος ἀντικειμένου σφοδραὶ τινες ἰδέαι καὶ ἄς πληρώσωσι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου — οὗτος φονεύεται εὐθὺς ἐξ αὐτῶν, ὡς ἂν ἔλαβε κτύπημα διὰ μαχαίρας... Σκέπτου πολὺ, καὶ θὰ ζῆσῃ ὀλίγον· μὴ σκέπτου κοσῶς, καὶ θὰ κάμῃς πολλὰ ὄσα.

Σ' ΑΓΑΠΩ

(ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΡΥ)

(Συνέχεια)

— Λαμπρά, λαμπρά, ἐπεκρότησαν τινὲς τῶν γερόντων.

— Ναι, κυρία, ἐξηκολούθησεν ὁ Ρουδεβέργ συγκεινημένος, σὰς ἐγαπῶμεν ὅλοι ἀνεξαιρέτως. Καὶ τὰς βαρυτέρας ἐργασίας εἰν ἀπαιτήσῃς παρ' ἡμῶν, θὰ τὰς ἐκτελέσωμεν ἀγογγύστως. Ἐφ' ὅσον εἴθε πλοῦσια καὶ εὐτυχῆς, εἰς τίποτε δὲν σὰς χρησιμεύει ἡ ἀφοσίωσις μας, ἀλλὰ θὰ σὰς ἀποβῇ πολὺτιμος εἰν ποτε δυστυχῆσῃς. Ἡμῶν ἡ μόνη εὐχὴ εἶνε νὰ φαινόμεθα δι' ὑμᾶς χρήσιμοι εἰν δὲ ποτε ἡ εὐτυχία σὰς ἐγκαταλίπη, θὰ ἡμεῖς ἅπαντες ἔτοιμοι πρὸς συνδρομὴν σὰς...

— Εὔγε! Εὔγε!.. Μιλεῖ ὅσον ὑποψήφιος, καὶ καλλίτερα.

— Τοῦτο, ἄλλως τε, δὲν εἶνε φυσικώτατον;.. Εἴθε, κυρία, τόσον καλῆ, τόσον γλοκεῖα, τόσον ἐπιεικῆς, ὥστε δὲν δύναται τις εἰμὴ νὰ σὰς λατρεύῃ... οἱ δὲ προξενούντες λύπην τινὰ πρὸς ὑμᾶς... εἶνε πολὺ ἔνοχοι... καὶ ἐγὼ, κυρία, εἶμαι, τὸ κατ' ἐμὲ, ἔτοιμος -- σὰς ἐμιλῶ σοδαρῶς -- νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου -- δι' ἐν σὰς νεύμα... ἢ δι' ἐν μειδιᾶμα...

Ἡ Γενετιέδη, ἔχουσα τὰ βλέφαρα κεκλεισμένα, ἀνταπήνησεν δι' ἀπλοῦ νεύματος τῆς κεφαλῆς. Ὁ Τουρζῆς ἐπέζητε τὸ βλέμμα τοῦ Ρουδεβέργ, ἐπὶ τέλους δὲ τὸ συνήτησε, καὶ οἱ δύο ἄνδρες ἀντάλλαξαν οὕτω τὸ μῖσος αὐτῶν διὰ προκλήσεως ἀφύου. Εἰς τῶν ὑποδιευθυντῶν ἐπλησίασεν. Ὁ Ρουδεβέργ λαβὼν τὴν ἀνοδοσίμην ἣν ἐκεῖνος ἐκράτει, τὴν προσέφερε πρὸς τὴν Γενετιέδη. Καὶ ἐν ἡ στιγμῇ ἡ δυστυχῆς γυνὴ, σχεδὸν λιπόθυμος, ἔτεινε τὴν χεῖρα, ὁ Τουρζῆς ψιθυρίζει:

— Ἐκ μέρους του, ὄχι, δὲν δέχομαι.

Καὶ ταυτοχρόνως ἀποσπῶν αὐτὴν ἀγροίκως ἀπὸ τῶν τρεμουσῶν χειρῶν τοῦ Ρουδεβέργ, τὴν προσέφερε πρὸς τὴν ἀπεγνωσμένην κόμησσαν. Κάτωχρος, ὁ ἐργάτης δαγκάνει τὰ χεῖλη. Πλησίον του ἱσταται ὁ δευτερός ὑποδιευθυντῆς κρατῶν παμμεγέθη δέσμη λαμπρῶν ἀνθῶν, ὅπισθεν τῶν ὀπίων φαίνεται ἡ μορφή του, ρικνὴ ὡς παλαιὸν μῆλον, μαύρη ὡς ὁ ἀσπάλαξ, μειδιῶσα καὶ ἀναποφάσιτος. Ὁ Ρουδεβέργ προτείνει ἑμοίως καὶ τὴν δευτέραν ταύτην ἀνοδοσίμην, ἀλλ' ὅτε ὁ Τουρζῆς ἐπειρήθη νὰ τὴν λάβῃ, ἐκεῖνος τῷ κατέφερον ἀφῆνης αὐτὴν κατὰ πρόσωπον.

Ἡ Γενετιέδη ἀφέθη, λιπόθυμος, εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ Τουρζῆ, ὅστις τὴν μετέφερον εἰς τὴν οἰκίαν. Οἱ ἐργαταί, μείναντες πρὸς στιγμὴν ἀκίνητοι ἐξ ἐκπλήξεως, περιεστοίχισαν εἶτα τὸν Ρουδεβέργ.

— Μήπως ἐτρέλασθης;

Ἐκεῖνος, τοὺς ἀκούει σιωπηλός. Ὅτε δὲ κατέστησαν

όρημητικοί ἐξ ὄργης, τοὺς καθησύχασε διὰ μιᾶς λέξεως :
— Ἐξυβρίσθητε ἐκ προσβολῆς γενομένης πρὸς με.
Σὰς ἐξεδιχθήθη.

— Ἀλλὰ τί συμβαίνει ἐπὶ τέλους.

— Εἶνε ὑπόθεσις ἀφορώσα ἐμὲ καὶ τὸν Τουρζην !

Ἐν μέσῳ τῶν ψιθυρισμῶν καὶ ἀπειλῶν, ἀπομακρύνεται, καὶ οἱ ἐργάται διαλύονται. Ἀλλ' ὁ Ἐκτωρ δὲν ἀπέρχεται μακρὰν. Μένει εἰς τὰ περίεξ τοῦ Κλερμαρέ. Μένει διὰ τὸν Τουρζην, ὃν προσδοκᾷ νὰ ἴδῃ ἐμφανιζόμενον. Καὶ πραγματικῶς, δὲν ἀπατάται. Ὁ Τουρζης, αἰφνης, φαίνεται ἐπὶ τῆς λιθίνης κλίμακος, διέρχεται τὰς φυτείας καὶ τὸν κήπον, κατευθύνεται πρὸς τὸ ἄλσος. Ἐκ τοῦ ὕψους του φαίνεται ὅτι ἀναζητεῖ τινα. Ὁ Ρουδεβέργ ἐπιφάνεται. Τινὲς τῶν ἐργατῶν, προβλέποντες ἐκείσιν τι, καὶ περίεργοι νὰ ἴδωσι τὰ συμβεβηκότα, μένουσιν ἐτι ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ. Ὁ δικαστὴς, διὰ νεύματος προστακτικοῦ τοῦς διατάττει ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ὑελουργεῖον.

— Κύριε Μοντεριάν, δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἶπω πολλὰ.

Ἀγαπῶ τὴν Γενεδιέθην, καὶ θὰ καταστῇ σύζυγός μου.

Ἢ εἰς Κλερμαρέ παρουσία σας ἔχει μόνον εἶνε πρόκλησις ἐναντίον μου, ἀλλὰ καὶ τὴν Γενεδιέθην ἐμβαλλεῖ εἰς διηγετικὰ φέδους. Προσπαθήσαν, ἀπομακρύνοντες ἑμᾶς, νὰ παρεμποδίσωσι συνάντησιν ἢ ἡ ἐπιμονὴ καὶ ἡ προσβολὴ σας κατέστησαν ἀναπόφευκτον.

— Δὲν ἀποκρύπτω ὅ,τι αἰσθάνομαι. Σὰς μιτῶ.

— Καὶ ἐγὼ, ἀρκούμαι εἰς τὸ νὰ σοῦ περιφερῶ.

— Λοιπὸν, αὔριον.

— Διατὶ αὔριον ; Καλλιον ἀπέψε. Θέλω νὰ σοῦ τιμωρῶμαι ταχέως. Καὶ ἐπειτα, ἔως αὔριον, δυνατόν νὰ συμβῇ ἀπερισκέψια τις. Πιθανὸν τὸ πρᾶγμα νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὴν Γενεδιέθην. Πιθανὸν οἱ δισταγμοὶ τῆς ν' ἀφυπνισθῶσι. Θὰ σκαρῆθῃ καθ' ἑαυτὴν ὅτι δὲν θ' ἀνεχθῶ τὴν κατ' ἐμοῦ προσβολὴν σας. Θὰ ὑποπτευθῇ ἀνεμφιλόως τὸ σχέδιόν μας καὶ θὰ προσπαθῆσθ νὰ τὸ ματαιώσῃ. Τί θὰ τῇ ἀποκριθῆτε, σεῖς, ἂν ἔλθῃ καὶ σοῦ ἰκετεύσῃ ;... Τί θ' ἀπακρινόμεν καὶ ἐγὼ ἐτι ;

— Λοιπὸν ἀπόψε ; ἀλλὰ δὲν δυναμεθα νὰ κτυπηθῶμεν χωρὶς μαρτυρας.

— Ἐγὼ θὰ λαβῶ τὸν Ραζέν καὶ τὸν κ. Τρέγκ. Σεῖς δὲ, μεταξὺ τῶν ὑποδιευθυντῶν, οἵτινες ὅλοι σχεδὸν ὑπῆρξαν στρατιῶται, θὰ εὔρητε βεβαίως δύο φίλους.

— Ἔστω. Καὶ ἡ ὄρα ;

— Εἰς τὰς ἑξ.

— Εἰς ποῖον μέρος ;

— Εἰς τὸ μέρος τῶν Τεσσάρων Ἀνέμων, τὸ δέκα λεπτὰ ἀπέχον τοῦ ὑελουργεῖου. Οὕτω, πιστεύω, δὲν θ' ἀνησυχήσῃτε πολὺ. Θὰ μεταβῶ εἰς Αἴλλην ὅπου θὰ ἐκλέξω πολλὰ ξίσθη καταλλήλα διὰ σοῦ καὶ δι' ἐμέ. Πιστεύω ἐτι ἔχετε ἐμπιστοσύνην ἐπ' ἐμοῦ.

Ὁ Ρουδεβέργ προσέκλινε σιωπηλῶς, ὁ δὲ Τουρζης ἐξηκολούθησεν.

— Ὅσον δι' ἱατρὸν, θὰ ἔχωμεν τὸν ἱατρὸν τοῦ χωρίου. Θὰ τὸν γνωρίζετε, ἀφοῦ εἶνε ἱατρὸς τῶν ὑελουργῶν.

γῶν. Λαμβάνετε τὴν φροντίδα νὰ τὸν εἰδοποιήσῃτε ;

— Εὐθὺς τώρα.

— Καὶ τώρα λοιπὸν, ἀφοῦ τὰ πάντα ἐκανονίσθησαν, καλὴν ἐνταμῶσιν.

— Χαίρετε.

Καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

Ὅτε ὁ Τουρζης ἐπανήλθεν εἰς τὸν πύργον, ἡ Γενεδιέθην εἶχεν ἐντελῶς ἀναλαβεῖ. Ὁ πατήρ, καθήμενος παρ' αὐτὴν, τὴν παρηγόρει, τὴν ἐθώπευεν, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐκ διαλειμμάτων ἀπηύθυνεν αὐτῇ φιλικὰς τινὰς ἐπιπλήξεις.

— Βλέπεις, ἀγαπητή μου, ὅτι ἔκαμες ἀσχημα. Ὁφείλας νὰ δευχθῆς πλέον ἐνεργητικῆ. Ἐπρεπε νὰ ἐξεδίωκας ὀλοτελῶς αὐτὸν τὸν ἐργατὴν, ἀντὶ νὰ μεταχειρίζησαι ὑπεκρυφῶς ὡς ἐκκνομεν, διότι καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἔκαμα ἀσχημα... Ἐφανην καὶ ἐγὼ ἀσθενῆς, πολὺ ἀσθενῆς.

Ἡ Γενεδιέθην δὲν εἶδε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους του.

Περιέφερε τριγύρω τὸ βλέμμα, καὶ μετὰ κινήματος φρίκης :

— Ὁ κ. Τουρζης νομίζω εἶχεν ἐπιστρέψαι μεθ' ἡμῶν. Ποῦ εἶνε λοιπὸν ;

— Ἐξῆλθεν ἐκ νέου.

— Καὶ δὲν εἶπε ποῦ θὰ ὑπάγῃ ;

— Δὲν εἶπε τῷ ὄντι τίποτε. Ἀλλὰ τί σκέπτεσαι ;

— Πηγαίνει νὰ μονομαχήσῃ !.. Ἐχω πεποθήσθιν ἐτι πηγαίνει νὰ προκαλέσῃ τὸν Μοντεριάν !..

— Ἡ πρόκλησις δὲν προήλθεν ἐξ αὐτοῦ ἀλλ' ἐκ μέρους τοῦ Ρουδεβέργ. Καὶ ἂν ὁ Τουρζης ἠδύνατο νὰ τῷ θῶσῃ ἔν μαθημα, εἰς τὴν πίστιν μου, θὰ καταχειρόμην.

— Θεέ μου, Θεέ μου, τί θὰ συμβῇ ;... Καὶ ἐξ αἰτίας ἐμοῦ θὰ κτυπηθῶσιν, ἐξ αἰτίας ἐμοῦ ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο θὰ πληρωθῇ, θ' ἀποθάνῃ ἴσως !

— Στρέψεις τὰ πραγματὰ ἐπὶ τὸ τραγικόν.

— Ἀ ! τὸ εἶδον καλῶς ὅτι μισοῦνται. Τὰ βλέμματῶν ἐξέφραζον ἀπονονδὸν ἔχθραν. Μεταξὺ τῶν ὑφισταται πάλη θνασμοσ. Ζηλοτυποῦσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον... Ὁ Τουρζης διὰ τὸ παρελθόν... ὁ Ἐκτωρ διὰ τὸ παρόν.

Καὶ εἶχε δίκαιον. Πῶς ν' ἀντιλέξῃ εἰς ταῦτα ὁ πατήρ τῆς ; Καὶ αὐτὸς οὗτος ἔτρεφεν ὑπονοίας, ἀλλ' ἀπέκρυπτε τὴν ἀνησυχίαν του.

— Δὲν θὰ γίνῃ ποσὼς μονομαχία. Δι' αὐτῆς δευτέρου θὰ ἐπιτελεῖτο ἔγκλημα, καὶ διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦτο ἔχει ἐκείνος, ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἤμην ἔνοχος. Ὅχι, δὲν θὰ γίνῃ.

— Καὶ τί σκοπεύεις νὰ πράξῃς ;

— Ἀγνοῶ. Ὁ Θεὸς θὰ με φωτίσῃ.

Πρόστεχε μὴ προσκρούσῃς εἰς τὸ μῖσος τῶν, μὴ συντρέψῃς τὴν ἀνδρικήν ὑπερηφάνειαν...

— Ὀλίγον μ' ἐνδιαφέρει ! Πατέρ μου, σὲ ἰκετεύω, πήγαμε εἰς συναντήσιν τοῦ Τουρζη καὶ εἶπέ τῷ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ τῷ ἐμιλήσω.

(ἀκολουθεῖ.)

ΝΥΜΦΗΣ ΕΚΛΟΓΗ

Ἡ ΛΟΓΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΣΥΜΒΕΒΗΚΟΤΩΝ

Διήγημα τοῦ Ὁσμάν.

(Συνέχεια)

Ὁ Τοῦσμάν ἐρρίφθη ἐπὶ τινος ἀνακλιντροῦ, καὶ ἀφοῦ ἔπαυσεν ἀσθμαίνων, εἶπε μετὰ φωνῆς τρεμούσης :

— Φίλε μου, καθὼς με βλέπεις, με αὐτὰ μου τὰ ἐνδύματα καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ θυλακίου μου ἐγγείριον πολίτικῆς σοφίας, ἐρχομαι ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Σπανδῶ, ἐπὶ τῆς ὁποίας περιεφερόμην καθ' ὅλην τὴν χθεσινήν νύκτα δὲν ἐπέστρεφα εἰς τὴν οἰκίαν μου, δὲν εἶδον τὴν κλίνην μου, δὲν ἔκλεισα μάτι.

Καὶ ἤρρισε τότε ὁ Τοῦσμάν νὰ διηγήται πᾶν ὅ,τι τῷ συνέβη καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς προτεραίας, ἀπὸ τῆς συναντήσεώς του μετὰ τοῦ μυθώδους χρυσοῦ, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐξέφυγε τοῦ οἰνοπωλείου, περιτρώμος διὰ τὰ ἐντὸς λαβόντα χώρην.

— Ἀγαπητὴ μοι γραμματεῦ, εἶπεν ὁ σύμβουλος, εἶχες πίστι, παρὰ τὴν συνήθειάν σου, πολλὸν οἶνον χθὲς τὸ ἐσπέρας, καὶ ἐξ αἰτίας τούτου εἶδες ἀλλόκοτον ὄνειρον.

— Τί ! ἀνέκραξεν ὁ Τοῦσμάν, ἐκοιμήθην ! ὄνειρο ὄνθην ! Μὲ νομίζεις λοιπὸν ὅτι δὲν ἠξέυρω τί ἐστὶν ὕπνος καὶ τί ὄνειρον ; Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σοὶ ἀποστηθίσω ὅλην τὴν θεωρίαν τοῦ Νουδέου ἐπὶ τοῦ ὕπνου, καὶ νὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι δύνανται τὶς νὰ κοιμᾶται χωρὶς νὰ ὄνειρεύεται ! διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἄρκετος λέγει : « Κοιμᾶται, ἴσως δὲ καὶ ὄνειρεύεται ! » Καὶ ὅσον διὰ τὰ ὄνειρα, θὰ καταίχης καὶ σὺ τὰς ἰδικὰς μου γνώσεις ἂν εἶχες ἀναγνώσει τὸ Ὀνειροκριτικὸν κὸν τοῦ Σκηπίωνος, καὶ τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ Ἀρταμιδιώου περὶ ὄνειρων, καὶ τὴν Βίβλον τῶν ὀνειρῶν τὴν ἐκτυπωθεῖσαν ἐν Φραγκοπόρτῃ ; ἀλλὰ σὺ τίποτε δὲν ἀναγινώσκεις, καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρεις πάντοτε κρίσεις ὑπερλαβείνας.

— Καλὰ ! καλὰ ! ὑπέλαβον ὁ σύμβουλος, ἠσύχασον ἀρκούμαι νὰ πιστεύσω ὅτι περιέπεσας χθὲς εἰς χεῖρας τινῶν ἀγροτῶν οἵτινες διεσκέδασαν με σὲ καὶ σὲ ἐνέπαιξαν ! ἀλλ' ἐπεὶ μοι διατὶ, ἀφοῦ ἐξῆλθες τοῦ οἰνοπωλείου περιεφέρεσθ ἐν μέσῳ τῶν δρόμων ἀντὶ νὰ ἐπανελάθης εἰς τὴν οἰκίαν σου ;

— Ὁ ἀγαπητὴ μου σύμβουλε ! ἀνέκραξεν ὁ γραμματεὺς, ἀγαπητὰ καὶ ἀρχαῖά μου συμβατήτᾳ, μὴ ἐξυβρίσης τὸν πόνον μου διὰ τῶν ἀδίκων ἀμειβῶν μᾶθε ὅτι τὰ διαβολικὰ αὐτὰ συμβάντα ἐξηκολούθησαν μὲ περισσοτέρην ζωηρότητα ἀφ' ἧς στιγμῆς εὐρέθην ἐν μέσῳ τοῦ δρόμου. Διακλίνων κάτωθεν τῆς δημαρχίας, εἶδον ὅλα τὰ παράθρα αὐτῆς περὶ ταυτοχρόνως, ἤκουσα θόρυβον προσερχόμενον ἐκ χοροῦ, ἐν ᾧ οἱ ἦγον φαεινὰς μουσικῆς συνωθεύοντο ὑπὸ κράτου τυμπάνων. Ἀγνοῶ πῶς συνέβη, ὑφωθῆς ἐπὶ τῶν ἀκρων τῶν ποδῶν μου, πάντα τὰ διατρέχοντα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ οἰκήματός. Καὶ τί εἶδον ; ὦ πλάστα τοῦ οὐρανοῦ ! τὴν κόρην σου Ἀλδερίτιαν φοροῦσαν λαμπρὰ φορέματα γάμων, καὶ χορεύουσαν παραφόρως μετὰ τινος νέου. Ἐκρούσα εὐθὺς τὸ παράθρον, κραυγάζων. Ἄλγε τίμος δεσποινίς Ἀλδερίτινα, τί κάμνετε, τί θέλετε ἐδῶ τοιαύτην ὄραν ; Ἀλλὰ ταυτοχρόνως φριχθῶδες τι ὑποκείμενον κατερχόμενον ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς λαϊφόρου, ἤρπασεν ἐν τῇ διαβάσει του καὶ τὰς δύο μου κνήμας, καὶ ἀπεμακρύνθη ἐρηγνόμενον εἰς γέλωτας. Ἐγὼ τότε ὁ ταλαίπωρος γραμματεὺς, πῶσιν ἐν τῷ πηλῷ ἤρρασα κρᾶζων. « Περὶπολίτᾳ, κλητήρες, πρέζατε ! πρέζατε ! συλλάβετε αὐτὸν τὸν ἀθλιὸν ὅστις μοὶ ἐ-

κλεψε τὰς κνήμας ! » Ἀλλὰ τὰ πάντα αἰφνης ἐντὸς τῆς δημαρχίας ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ τοῦ σκότους καὶ τῆς σιγῆς, καὶ ἡ φωνὴ μου ἐχάθη εἰς τὸν ἀέρα. Καὶ ἐνῶ ἡμὴν παραδεδομένος εἰς τὴν ἀπελπισίαν μου, τὸ φάσμα ἐμφανισθὲν ἐκ νέου μοὶ ἔρριψε τὰς δύο μου κνήμας κατὰ πρόσωπον. Ἠγέρθην καὶ ὄρμηθα ἐσπευσμένως πρὸς τὴν ὁδὸν Σπανδῶ. Ἐν ᾧ ἠτοιμαζόμεν νὰ ἐμβάσω τὸ κλειθρον εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μου, βλέπω τὸν ἑαυτὸν μου, καὶ, τὸν ἑαυτὸν μου ἔρριον ἀπέναντί μου με θεωρεῖ με τοὺς αὐτοὺς μαύρους καὶ μεγάλους ὀφθαλμοὺς τοὺς ὁποῖους φέρω κάτωθεν τῶν ὀφρύων μου ἐπισθοχωρῶ περίτρομος καὶ πίπτω ἐπὶ τινος ἀνθρώπου, ὃν ἀνεγνώρισα, ἐκ τῆς ράβδου ἣν ἐκράτει, ὡς νυκτοφύλακα : « Ἀ ! καλέ μου ἄνθρωπε, τῷ εἶπον, κάμε μοὶ τὴν χάριν νὰ ἐκδιώξῃς αὐτὸν τὸν ἀλιτήριον γραμματεῖά Τοῦσμάν, ἵνα ἐγὼ, ὁ ἀληθὴς, ὁ ἐννομὸς Τοῦσμάν, δυνηθῶ νὰ εἰσελθῶ εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Φαίνεται ὅτι ἐτρέλαθης, μοὶ ἀπήντησεν ὁ ἀνὴρ ἐκείνος, ὃν εὐθὺς ἐκ τῆς βραγχῆς του φωνῆς ἀνεγνώρισα ὡς τὸν ἀπάσιον χρυσοῦ. Ὁ τρόμος με κατεκυρίευσεν καὶ ψυχρὸς ἰδρὼς ἔρρεν ἀπὸ τοῦ μετώπου μου : Ἄ ! ἔξιολατρευτὴ μου διδάσκαλε, τῷ εἶπον τρέμων, συγγνώμην ἂν ἐν μέσῳ τοῦ σκότους σοῦ ἐξέλαβον ὡς νυκτοφύλακα. Ὀνομάσατέ με ὅπως ἀγαπᾶτε ὀνομάσατέ με ἀπλῶς κύριον Τοῦσμάν, ἢ καὶ φιλατὸν σας ; μεταχειρισθῆτέ με ὡς θεράποντα, τὰ πάντα θ' ἀνεχθῶ ὡς ἐξορκίζω μόνον, ἀπαλλάξατέ με ἀπ' αὐτῆς τῆς μαγείας ἣν ἐξασκαίτε ἐπ' ἐμοῦ κατὰ τὴν νύκτα ταύτην.

— Τοῦσμάν, μοὶ ἀπήντησεν ὁ ἀθλιὸς μάγος, θ' ἀπαλαχθῆτε ὅλων αὐτῶν τῶν συμβάντων, ἂν συγκατανεύσῃτε νὰ μοὶ ὀρκισθῆτε εὐθὺς τώρα ὅτι παραιτεῖσθε τοῦ σχεδίου σας πρὸς σύναψιν γάμου μετὰ τῆς Ἀλδερίτινας.

— Εὐκόλως δύναται νὰ φαντασθῆς, ἀγαπητὴ μου σύμβουλε, ὅποιον ἐνετύπωσιν μοὶ παρήγαγον οἱ φρικτοὶ αὐτοὶ λόγοι...

— Ἐντιμότητα διδάσκαλε, προσέθηκα, με πληγίωνετε βαθέως εἰς τὴν καρδίαν τὸ βάλς εἶνε χορὸς ἀπραπῆς, καὶ ἡ δεσποινίς Ἀλδερίτινα, ἡ νύμφη μου, ἐχόρευε τὸς χορὸν αὐτὸν μετὰ τινος νέου διὰ τρόπον ὅστις μοὶ ἀφῆρεσε τὸ λογικόν. Καὶ ὅμως, ἀδύνατον νὰ τὴν ἀρηθῶ, ἀδύνατον.

— Μόλις προέφερα τὰς λέξεις ταύτας, καὶ εὐθὺς ὁ κληραμένος χρυσοῦς μοὶ κατήνεγκε σφοδρὸν κτύπημα ἀναγκάσαν με ν' ἀρεθῶ εἰς περιστροφικὴν κίνησιν. Ὡς ἐκ τῆς ὀρθοῦς ὑπὸ ἀκαταμάχητον δυνάμει, ἤρξαμε νὰ συστρέφωμαι ἐν στροβίλῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σπανδῶ, κράτῶν συνάμα εἰς χεῖρας ρυπαρὸν τι σάρωθρον προστριβόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, ἐν ᾧ κύνες ἀράται μοὶ κατεξέσχίζον τοὺς ὤμους, καὶ πολυπληθεῖς γραμματεῖς Τοῦσμάν ἐστροβιλίζον τριγύρω μου κρατοῦντες σάρωθρα. Τέλος, ἔπεσα ἀνάσθητος. Μόλις ἐξημέρωσα καὶ ἦνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, φαντάσθητι τὸν τρόπον μου : εὐρὸν ἐμυκτον καθήμενον ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ ἀγαλματός τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος, με τὴν κεφαλὴν ἐστηρικμένην ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ ὀρειχαλκίμου στήθους του. Κατ' εὐτυχίαν, ὁ φρουρὸς εἶχεν ἀποκοιμηθῆ καὶ οὕτω κατόρθωσα νὰ καταβῶ ἀπαρτήρητος ἐκ μέρους ἐκείνου, ἀλλ' ἔχει καὶ χωρὶς κίνδυνον νὰ καταστρατηθῶ.

« Ἐτραπήν τότε δρομαίος πρὸς τὴν ὁδὸν Σπανδῶ, καὶ ὁ παραφορὸς μου τρόμος με ἔφερε κατ' εὐθείαν πρὸς σέ.

— Δὲν θὰ ἔχῃς βεβαίως τὴν ἀπάτησιν, καλέ μου γραμματεῦ, εἶπεν ὁ σύμβουλος, νὰ θῶσιν πίστιν εἰς ὅλος αὐτὸς τὰς ἀνεπίστευτας. Ἠσώθησαν πᾶσι παρόμοιαι

μαγεύεται εἰς τὴν τόσον καλὴν καὶ σοφὴν ἡμῶν πόλιν ;

— Ἰδοὺ λοιπόν, φίλε μου, ὅτι ἡ ἄγνοια σου σὲ κἀννει νὰ περιπίπτῃς πάντοτε εἰς σφάλματα. Ἐὰν ἀνεγίνωσκας ὡς ἐγὼ τὸ σύγγραμμα τοῦ Αὐτικίου, διευθυντοῦ δύο σχολῶν ἐν Βερολίῳ καὶ Κολωνίᾳ, θὰ ὑπεστήριζες ὅλως τὸ ἐναντίον. Ἐγὼ τουλάχιστον, μεθ' ὅλα αὐτὰ τὰ συμβεβηκότα, κλίνω νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ χρυσοχόος εἶνε ἡ προσωποποίησις αὐτοῦ τοῦ διαβόλου, ὅστις μὲ παρακολουθεῖ καὶ μοὶ ταραττεῖ τὴν ἡσυχίαν.

— Σὲ ἰκετεύω, φίλτατέ μοι γραμματεῦ, ἄφες κατὰ μέρος αὐτὰς τὰς ἀνοήτους δεισιδαιμονίας ἡσύχασον, καὶ ὁμολόγησον ὅτι ἔπιες πλέον τοῦ δέοντος, καὶ ὅτι, ἐν τῇ μέθῃ σου ἀνέβης ἐπὶ τοῦ ἀνδριαντοῦ τοῦ μεγάλου ἐκλέκτορος.

Ἐὺ γραμματεὺς ἤρχισε νὰ κλαίῃ, μόλις ἤκουσε τοιοῦτον συμπερασμον, πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ ὁποίου κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν.

Ἐὺ σύμβουλος προσέλαβεν ὕψος σοβαρότερον, καὶ ἀφοῦ εἶδε τὸν φίλον τοῦ μὴ παύοντα νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τὰ πάντα συνέβησαν ἀπαραλλάκτα ὡς τὰ διηγήθη, τῷ εἶπεν.

— Ἀκουσον, ὅσον πλειότερον σκέπτομαι τὰ ὅσα μοὶ εἶπες περὶ τοῦ χρυσοχοῦ καὶ τοῦ γηραιοῦ Ἰουδαίου, μεθ' ὧν διήλθες τὴν νύκτα πίνων, παρὰ τὰς συνήθειας σου φιλησύχου ἐξείεις, τόσον σχηματίζω τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ Ἰουδαῖος εἶνε ὁ γηραιὸς μου Μανασσῆς, ὁ δὲ χρυσοχόος, ὁ Λεοναρδός, ὅστις ἐνίοτε ἔρχεται εἰς Βερολίνον. Δὲν ἔκκαμα τὰς ἰδίους σου μελέτας, ἀλλὰ καὶ ἄνευ αὐτῶν δύναμαι νὰ γνωρίζω ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι εἶνε ἄπλοι καὶ ἐντιμοὶ ἐργαταὶ μὴ διαπραττοντες καμμίαν μαγεύειαν.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΔΙΜΙΛΙΟΥ ΧΟΛΟΥΒΟΥ

(Συνέχεια)

Οἱ βοηλάται οὗτοι, οἱ Drivers, ἀποτελοῦσι τὴν χειρίστην τάξιν τῆς Καπλάνδης, καταντῶσι δὲ τοιοῦτοι διὰ τῆς χρήσεως ἐλεεινοῦ τινος, ἐπίτηδες δι' αὐτοὺς κατασκευαζομένου οἴνοπνεύματος. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Ὁράνζης ὑπάρχει αὐστηρὸς νόμος ἀπηνῶς τιμωρῶν τὴν πώλησιν πνευματωδῶν ποτῶν εἰς τοὺς μαύρους! Δὲν εἶμαι ὀπαδὸς τῆς ὑπερβολικῆς ἐγκρατείας, λαλῶ ὅμως ἀπὸ καρδίας καὶ προσφρονῶ τὴν ἐλευθέραν ἐκείνην πολιτείαν. «Ὁ θεὸς νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ διὰ τὴν εὐγενῆ ταύτην τῆς φιλάνθρωπίας πρῶξιν.»

Ἡ ἐλευθέρα πολιτεία τῆς Ὁράνζης, ἡ μεσημβρινωτάτη ὀλλανδικὴ δημοκρατία μεταξὺ τοῦ ἄνω ποταμοῦ τῆς Ὁράνζης καὶ τοῦ μέσου ποταμοῦ Βάαλ, ἔχει ἔκτασιν 110,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ 140,000 κατοίκων, τῶν ὁποίων 62,000 λευκοί. Κατέχει μέρος τοῦ μεγάλου ὄροσπίδιου τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς καὶ προσψαύει τὰς πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ πλευρὰς διὰ τῶν ἐπαρχιῶν Βηθλεὲμ, Heilbron καὶ Harrysmith.

Ἡ πολιτεία αὕτη ἔχει 17 ἐπαρχίας, συνισταμέ-

νας ἐκ 2—5 χωρικῶν κοινοτήτων ἐκάστην. Ἐκάστη χωρικὴ κοινότης ἔχει ἰδέαν δημοτικὴν ἀρχὴν, ὁ δ' ἐπαρχος ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως, ἔχει τὴν ἀνωτάτην πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν. Πάντες οἱ δυνάμενοι φέρειν ὄπλα εἰνεστρατεύσιμοι, ἀποτελοῦσι δὲ στρατιωτικὰ σώματα ἄνευ προηγουμένης ἀσκήσεως. Ἐκαστον χωρίον ἐκλέγει τὸν στρατιωτικὸν τοῦ ἀρχηγόν, διὰ δ' ὅμοῦ τὰ χωρία ἐκάστης ἐπαρχίας ἐκλέγουσι κοινὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν των, οἱ δὲ διοικηταὶ οὗτοι ἐκλέγουσι τὸν στρατηγόν. Διαρκὴ δὲ στρατὸν ἔχει ἡ πολιτεία ἐκ 50 πυροβολητῶν, ἀσκουμένων καὶ διοικουμένων ὑπὸ Πρώσου ἀξιωματικοῦ.

Τὸ κυβερνητικὸν σύστημα εἶνε δημοκρατικόν· ἐκάστη ἐπαρχία ἐκλέγει ἐπὶ τετραετίαν ἓνα ἀντιπρόσωπον ἐν τῷ κοινοβουλίῳ (Volksraad), συνεργουμένῳ κατ' ἔτος τὴν πρώτην Δευτέραν τοῦ Μαΐου. Τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἀσκει ὁπουργεῖον, τοῦ ὁποίου ὁ προϊστάμενος ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐπὶ πενταετίαν. Εἰς τὸ ὄπουργεῖον ἀνήκουσιν ἀνεπιστήμως καὶ τρεῖς ἀντιπρόσωποι τοῦ κοινοβουλίου ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγόμενοι. Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τριῶν ἀνωτάτων δικαστῶν διὰ πολιτικὰς καὶ κατ' ἔφεσιν καὶ οἵτινες συνεδριάζουσι τετράκις τοῦ ἔτους, ἓνα μῆνα ἐκάστοτε ἐν τῇ 3000 κατοίκων ἀριθμοῦ ἡ πρωτεύουσά τῆς χώρας Bloemfontein. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπάρχει καὶ τέταρτος δικαστὴς μεταβαίνων ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν καὶ δικάζων, τούτου δ' αἱ ἀποφάσεις δύνανται ν' ἀναχθῶσι κατ' ἔφεσιν εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους. Ὁ περιγητικὸς οὗτος δικαστὴς ἐπισκέπτεται κατ' ἔτος δις τὴν πρωτεύουσαν ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ τετράκις τὴν Bloemfontein. Τῷ 1884 ὑπῆρχον 36 ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ 42 τηλεγραφεῖα ἐν τῇ πολιτείᾳ.

Ἡ πολιτεία τῆς Ὁράνζης ἰδρύθη τῷ 1835, οἱ δὲ ἐπιστημότατοι συνοικισμοὶ ἐκτὸς τῆς Bloemfontein εἶνε ἡ Harrysmith (1000 κάτοικοι) ἡ Boshof καὶ ἡ Jagersfontein, τῶν δὲ μαύρων ἡ σημαντικωτάτη πόλις εἶνε ἡ Thabà Nihu μὲ 10,000 αὐτόχθονας καὶ τινας Εὐρωπαίους. Παράγει δὲ καὶ ἐξάγει ὡς ἐμπόριον ἡ χώρα μαλλίον, τρίχας, βοῦς, πρόβατα, ἵππους, δέρματα, πτερὰ στρουθοκαμήλων, σιτηρὰ, χόρτον, λιθάνθρακας, ἀδάμαντας κτλ.

Νέον μυθιστόρημα ἄρχεται ἀπὸ πρώτης τοῦ νέου ἔτους δημοσιεύμενον ἐν τῇ «Φιλολογικῇ Ἀκροπόλει»

Η ΕΘΡΗ ΤΩΝ ΧΙΟΝΩΝ,

μαγευτικὸν διὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος ἀνάγνωσμα.

Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ ἀναγνώσατε τό :

! ΧΟΥΑΙΔΤΣΑΠΕΛ !

Καὶ εἰς τὰς ἐν αὐτῷ «Περιηγήσεις», τὸν

ΣΤΑΝΔΕΥ